

Eiropas
Komisija

PANORAMA

Pievēršanās reģionālajai politikai un pilsētpolitikai

PAVASARIS 2019 / Nr. 68

Rumānijas ziemeļrietumi: došanās pareizajā virzienā

KOMISĀRE
KRECU:
PAGĀTNES
SASNIEGUMI,
NĀKOTNES
PLĀNI

Reģionālā
politika un
pilsētpolitika

PANORAMA

Šajā numurā...

Žurnāla *Panorama* pavasara izdevumā, kas tagad ir pieejams lejupielādei, ietverts plašs tēmu loks, tostarp pilsētvides jautājumi, kultūra un rūpnieciskā pārkārtošanās.

Ekskluzīvā intervijā ar komisāri Korinu Krecu (*Corina Crețu*) atskatāmies uz to, kas iepriekšējos četros gados sasniegts kohēzijas politikas jomā. Mūsu padziļinātais reģiona pārskats šajā izdevumā ir veltīts Rumānijas ziemeļrietumiem ar īpaši atlasītu projektu apkopojumu un komentāriem, kurus sniedz Emīls Boks (*Emil Boc*), Klužas-Napokas mērs, un Marsels Joans Bološs (*Marcel Ioan Boloș*), Reģionālās attīstības aģentūras vadītājs. Tāpat šajā numurā ir aplūkoti jaunākā *URBACT* ziņojuma secinājumi par to, kā pilsētu pārvaldes iestādes var panākt lielāku dzimumu līdztiesību vairākās jomās, kā arī esam pētījuši to, kā iniciatīva "Tīra enerģija ES salām" palīdz salām patstāvīgi nodrošināt ilgtspējīgu enerģijas ražošanu.

Sadaļā "Vienkāršiem vārdiem" mēs iepazīstinām ar pārdomām no Čehijas un Kujāvijas-Pomožes vojevodistes Polijā, kā arī uzzinām jauniešu pieredzi, piedaloties mediju programmā *You-*

th4Regions. Šajā numurā ir arī aizraujošs ieskats tajā, kā valsts televīzijas pārraidē Igaunijā tika atspoguļoti kohēzijas politikas sniegtie ieguvumi.

Šajā numurā ir sniegts ieskats tajā, kā *Interreg* programmas ir iedvesmojušas Dienvidkoreju sadarbībai ar tās kaimiņvalstīm, analizēti populisma un euroskepticisma izplatības iemesli, kā arī ir iekļautas ierastās sadaļas par finanšu instrumentiem un secinājumiem no Atvērto datu portāla. Projektu sadaļā apmeklējam Poliju, Nīderlandi un Alpu reģionu.

Patīkamu lasīšanu!

AGNESE MONFRÉ (AGNÈS MONFRET)

Komunikācijas nodaļas vadītāja, Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts, Eiropas Komisija

4

22

36

38

IEVADRAKSTS	3	IGAUNIJAS TV TRANSLĒ ES FINANSĒTUS PROJEKTUS	36
KOMISĀRES KRECU PĀRDOMAS PAR VIŅAS AMATA PILNVARU LAIKU	4	INTEGRITĀTES PAKTA SEKMĒŠANA PORTUGĀLEI	38
URBACT ZIŅOJUMI PAR DZIMUMU LĪDZTIESĪBU	8	DATU PUNKTS: RĪCĪBAS KLIMATA POLITIKAS JOMĀ MĒRĶI	40
FI-COMPASS NORĀDA VIRZIENU	12	POLIJAS VIETĒJĀS KOPIENAS UZŅEMAS VADĪBU	42
RUMĀNIJAS ZIEMEĻRIETUMU REĢIONS: LABI PAVEIKTA DARBA TURPINĀŠANA	14	ČEHIJA: KOHĒZIJAS POLITIKA PĒC 2020. GADA	43
TĪRA ENERĢIJA ES SALĀM	22	KOREJAS DELEGĀCIJA TIEKAS AR INTERREG	44
NEAPMIERINĀTĪBAS KARTĒŠANA VISĀ ES	28	JAUNUMI ĪSUMĀ	47
YOUTH4REGIONS CEĻI, KAS VED UZ UZVARU	32	PROJEKTI NO NĪDERLANDES, POLIJAS UN ALPU REĢIONA	48

IEVADRAKSTS

Šobrīd jau tiek īstenotas kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gada laikposmam. Pēc tam, kad 2018. gada maijā tika pieņemti Komisijas priekšlikumi jaunajam periodam, Komisijas dienesti aktīvi strādāja, novērtējot ikvienas dalībvalsts ieguldījumu vajadzības, izaicinājumus un potenciālu. Tagad ir pienācis laiks izklāstīt Komisijas viedokli par to, kā ar kohēzijas politikas palīdzību vislabāk veikt šos apjomīgos ieguldījumus, tajā pašā laikā atkal dodot iespēju ES reģioniem sasniegt ES līmenī noteiktās prioritātes, proti, lietpratīgu, zaļu, bezoglekļa, labāk savienotu un sociāli taisnīgāku Eiropu, kas ir tuvāka iedzīvotājiem.

Šajā kārtā pirmoreiz jauno programmu atspoguļošana ir saistīta ar ziņojumu par valstīm pieņemšanu ekonomikas politikas koordinēšanas Eiropas pusgada ietvaros. Tas tiek darīts ar mērķi nodrošināt, lai kohēzijas politikas ieguldījumu prioritātes 2021.–2027. gadam palīdzētu īstenot plašākus ES ekonomikas politikas koordinēšanas mērķus: nodrošināt stabilu valsts finanšu sistēmu, novērst pārmērīgu budžeta deficītu, atbalstīt strukturālās reformas, lai radītu izaugsmi un darbvietas, kā arī veicināt investīcijas.

Līdz ar to izaicinājumi ir nopietni, tāpat kā mūsu kopīgie pienākumi. Šī iemesla dēļ mēs vēlējamies apmeklēt ikvienas dalībvalsts galvaspilsētu, lai tiktos ar kohēzijas politikā iesaistītajām ieinteresētajām personām un apmainītos ar viedokļiem par to, kā vislabāk strādāt kopā šajās jaunajās programmās. Tāds arī ir šo atklāšanas pasākumu 27 valstīs mērķis, kuri norisinās 2019. gada martā un aprīlī un kuros man ir tas gods piedalīties, — piedāvāt iespēju tikties ar plašu Komisijas amatpersonu loku no dažādiem dienestiem un diskutēt par kohēzijas politikas ieguldījumu prioritātēm 2021.–2027. gadam jūsu valstī.

Tomēr šie atklāšanas pasākumi ir tikai pirmais posms partnerības dialogā, kura norise plānota vairāku mēnešu garumā. Aicinu jūs aktīvi iesaistīties šajā dialogā. Es bieži mēdzu teikt, ka kohēzijas politikā iesaistītās ieinteresētās personas ir tās dvēsele, lai neteiktu vairāk, jo sevišķi, kad ir runa par programmu izstrādi un to sagatavošanu. Liekot lietā jūsu zināšanas un pieredzi, nākamās desmitgades laikā varam radīt patiesus uzlabojumus.

Tikmēr vēlos jūs aicināt pievienoties mums mūsu centienos veicināt iedzīvotāju piedalīšanos gaidāmajās Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Vairākas ES amatpersonas jau ir aktīvi iesaistījušās dialogā ar Eiropas iedzīvotājiem, jo īpaši, piedaloties iedzīvotāju diskusijās. Taču šie centieni pavisam noteikti būs vēl produktīvāki ar jūsu atbalstu, jo jūsu pozīcija ir īpaši piemērota tam, lai vienkāršiem vārdiem izskaidrotu citiem Eiropas iedzīvotājiem, ko ES dara viņu labā un kas tiek nodrošināts un sasniegts, esot pasaulē lielākā ekonomiskā bloka sastāvā. Apvienosim spēkus! ■

Korina Krecu (Corina Crețu)
Eiropas reģionālās politikas komisāre

Komisāres Krecu pārdomas par kohēzijas politikas sasniegumiem

Tuvojoties reģionālās politikas un pilsētpolitikas komisāres Korinas Krecu (*Corina Crețu*) pilnvaru beigu termiņam, viņa izceļ dažus būtiskākos kohēzijas politikas sasniegumus ES reģionos un raugās uz šīs politikas nākotnes iespējām radīt būtiskas pārmaiņas, esot vienam no centrālajiem Eiropas projekta pilāriem.

Pēdējo piecu gadu laikā Junkera Komisija ir apņēmusies sasniegt labus rezultātus daudzās jomās. Kas ir tie trīs svarīgākie kohēzijas politikas sasniegumi, ar kuriem jūs visvairāk lepojaties?

Esmu lepna par daudzajiem sasniegumiem, kas gūti laikā, kopš esmu reģionālās politikas komisāre. Finansējot simtiem tūkstošus projektu visā Eiropā, kohēzijas politika nodrošina, ka ikviens reģions, pilsēta un ciemats var būt ieguvējs no Eiropas projekta. Tā ir spēcīga, tieša saikne starp ES un tās reģioniem un pilsētām, kas ir īpaši svarīgi laikā, kad populisms un eiroseptiķisms var šķīst vilinoša atbilde daļai iedzīvotāju.

Labākas īstenošanas darba grupa palīdzēja astoņām dalībvalstīm (Bulgārijai, Horvātijai, Čehijai, Ungārijai, Itālijai, Rumānijai, Slovēnijai un Slovēnijai) ātri lietderīgi izmantot atlikušo kohēzijas politikas finansējumu no 2007.–2013. gada perioda budžeta, kas citādi būtu zudis un nebūtu sasniegjis tā mērķi, proti, veicināt izaugsmi un darbvietu izveidi. Vēlāk darba grupa arī pievērsās 2014.–2020. gada perioda programmu īstenošanai, jo īpaši

stiprinot administratīvās spējas un veicinot mācīšanos no iepriekš gūtās pieredzes.

Augsta līmeņa grupa vienkāršošanas jautājumos, kas tika izveidota laikposmā no 2015. gada jūlija līdz 2017. gada novembrim, parādīja, ka ir iespējams radikāli vienkāršot noteikumus, vienlaikus saglabājot augstus standartus attiecībā uz ES finansējuma labu pārvaldību. Tā arī sniedza ieguldījumu, sagatavojot priekšlikumu par labāku kohēzijas politiku nākamajā ES budžeta periodā, kas sāksies 2021. gadā. Kā vienu no šīs grupas darba rezultātiem Komisija jau ir ierosinājusi labvēlīgāku režīmu attiecībā uz MVU saistībā ar ieguldījumiem pētniecībā un inovācijā, un tāpat arī Komisijas ierosinātie tiesību akti periodam pēc 2020. gada ir par 50% īsāki nekā pašreizējie tiesību akti.

Gan reģionu atpalcības novēršanas iniciatīva, gan pārejas posmā esošo ogļu ieguves reģionu iniciatīva parādīja nepieciešamību pēc īpaši pielāgotas pieejas rūpnieciskās pārkārtošanās procesam un ekonomikas modernizācijai, lai visi reģioni varētu sekmīgi konkurēt globalizētā pasaulē.

Ar **reģionu atpalcības novēršanas iniciatīvu** mēs palīdzam zemu ienākumu reģioniem pārvarēt izaugsmi kavējošos šķēršļus saistībā ar makroekonomisko sistēmu, strukturālajām reformām, pārvaldību un ieguldījumiem, kā arī ES (ESI) fondiem. Jo īpaši esam palīdzējuši divu veidu reģioniem: “reģioniem ar zemiem izaugsmes rādītājiem”, kurus raksturo pastāvīgs izaugsmes trūkums vismaz pēdējo desmit gadu laikā (galvenokārt Dienvideiropā), un “reģioniem ar zemiem ienākumiem”, kuros IKP palielinās, bet tie joprojām ir ļoti nabadzīgi. Šīs iniciatīvas ietvaros mums ir četri izmēģinājuma reģioni — divi Polijā un divi Rumānijā — kuros tiek īstenotas būtiskas strukturālas pārmaiņas. Iniciatīvas otrā fāze pašlaik norisinās jaunos reģionos un saistībā ar jaunām tēmām, piemēram, energoefektivitāti tā sauktajos “pārejas posmā esošajos ogļu ieguves reģionos” un rūpniecisko pārkārtošanos. 2018. gada sākumā iniciatīva tika oficiāli aizsākta divos Slovērijas reģionos, īpaši pievēršoties to specifiskajām vajadzībām.

Pārejas posmā esošo ogļu ieguves reģionu iniciatīvu mēs īstenojam septiņās valstīs (Polijā, Vācijā, Čehijā,

Rumānijā, Bulgārijā, Grieķijā un Spānijā), kur akmeņogļu ieguve joprojām ir būtiska enerģētikā un nodarbinātībā, lai atbalstītu šo valstu pāreju uz modernāku, tīrāku un efektīvāku enerģijas ieguvī. Ogļu ieguves nozare pašlaik nodrošina darbu 237 000 cilvēku septiņās valstīs. Eksperti cieši sadarbojas ar ieinteresētajām reģionālajām un valsts iestādēm, lai izstrādātu pragmatiskus risinājumus, kas elastīgi atbalsta strukturālās pārkārtošanās procesu. Programmas jau ietver atbalstu dažādām jomām, piemēram, MVU, inovācijai, pārejai uz mazoglekļa ekonomiku, sociālajai iekļaušanai, kā arī vispārējām sociālām pārmaiņām un modernizācijai. Kopējais attiecīgajiem reģioniem pieejamais kohēzijas politikas finansējums ir aptuveni 20 miljardi EUR 2014.–2020. gada periodā. Piemēram, mēs esam vienojušies ar Čehijas iestādēm novirzīt 232 miljonus EUR pārejas posmā esošiem ogļu ieguves reģioniem. Tāpat arī pēc vairākiem izpētes braucieniem uz Poliju mēs tagad atbalstām sešus paraugprojektus Silēzijā, kuru kopējais finansējums ir 100 miljoni EUR.

Kopumā es uzskatu, ka mēs visi varam būt ārkārtīgi apmierināti ar Eiropas strukturālo un investīciju fondu finansējuma apjomu un efektivitāti. Saskaņā ar Atvērto datu platformā pieejamo jaunāko informāciju līdz 2018. gada septembra beigām no šiem ES fondiem Eiropas reālajā ekonomikā bija ieguldīti 405 miljardi EUR. Tas atbilst gandrīz divām trešdaļām ESI fondu budžeta, kas ieguldīts līdz ES 2014.–2020. gada budžeta perioda vidum.

Kohēzijas politikas vadība nozīmē ciešu ikdienas sadarbību ar ieinteresētajām personām dažādos līmeņos — valstu, reģionu un vietējā līmenī. Kāda ir bijusi šī sadarbība?

Pateicoties kohēzijas politikas radītajai tiešajai saiknei ar ieinteresētajām personām, man ir bijusi iespēja redzēt ES finansēto projektu ietekmi dalībvalstīs. Manā amata pilnvaru laikā man ir bijis svarīgi pārspiest problēmas un iespējas ar vadošajām iestādēm un tiešajiem atbalsta saņēmējiem. Man īpaši patika apspriesties ar vietējām ieinteresētajām personām par konkrētiem jautājumiem,

piemēram, diskutēt par imigrāciju ar pilsetu mēriem vai par rūpniecisko pārkārtošanos ar reģionu vadītājiem u. tml. Man arī šķita svarīgi attīstīt attiecības ar valstīm un reģioniem ārpus ES, lai veidotu ciešas attiecības un dalītos ar labāko praksi. Šajā kontekstā man īpaši interesantas un produktīvas šķita oficiālās vizītes Kito pilsētā Ekvadorā, piedaloties pasaules pilsetu foruma *Habitat III* konferencē, kā arī Kualalumpurā (Malaizijā) un Ķīnā.

Kā ir mainījusies mūsu kohēzijas politikas vadība un komunikācija un vai mēs esam kļuvuši tuvāki iedzīvotājiem?

Diemžēl, pašlaik esam liecinieki tam, kā pieaug atbalsts pret ES vērstām un populistiskām idejām gan Eiropā, gan citur pasaulē, kā to parādīja nesensais REGIO ĢD pētījums par balsošanu pret ES (skatīt “Neapmierinātības ģeogrāfija” 28. lpp.). Nevienlīdzība noteikti ir saistīta ar šo parādību, jo cilvēkiem šķiet, ka viņu iestādes pienācīgi nereaģē uz viņu vajadzībām un prasībām pēc plašākām tiesībām un uzlabotas labklājības.

Korina Kreču (Corina Crețu) tiekas ar ES finansētā MASMEC Biomed projekta (Itālija) dalībniekiem

Korina Kreču (Corina Crețu) sasveicinās ar Huanu Cjanu (Huang Qiang), Centrālķīnas Henaņas provinces vicegubernatoru

Korina Krecu (Corina Crețu) kopā ar Emanuelu Makronu (Emmanuel Macron), apmeklējot Francijas Senātu, lai prezentētu priekšlikumus turpmākai kohēzijas politikai

Kohēzijas politikai ir ļoti liela nozīme, risinot šo problēmu. Kā jau pats kohēzijas politikas nosaukums norāda, tās mērķis ir solidaritāte un labklājība visiem. Tā nodrošina, ka ikviens reģions, pilsēta un ciemats var būt ieguvējs no Eiropas projekta un ar kohēzijas politikas atbalstu var tiekties sasniegt augstāku dzīves līmeni.

Diemžēl, ne vienmēr visiem to ir viegli saskatīt. Piemēram, jauna ES finansēta automaģistrāle reģionos būtu jāskata kontekstā ar tur radītajām jaunajām darba iespējām. Tieši šāda netieša ietekme ir tas, ko daudzi cilvēki nepamana.

Labākais veids, kā vērsties pret eiro-skepticismu, ir parādīt cilvēkiem, ka ES

viņiem sniedz daudzus ieguvumus un ka mums ir daudzi ļoti labi veiksmes stāsti, ko pastāstīt. Mums ir vairāki komunikācijas pasākumi, kuru mērķis ir padarīt mūsu politiku labāk redzamu iedzīvotāju vidū. Tie ietver dažādas kampaņas, tostarp sociālajos plašsaziņas līdzekļos, projektus un pasākumus, piemēram, "pilsoņu dialogus".

Kā piemēru es vēlētos minēt kampaņu "ES manā reģionā", kuras ietvaros pagājušogad vairāk nekā 2 500 projekti no 27 valstīm atvēra durvis vairāk nekā 450 000 apmeklētāju, lai izrādītu savus ES līdzfinansētos projektus.

Tāpat ievēriības cienīgs ir projekts "The Road Trip" ("Izbraucieni"), kurš sniedz Eiropas jauniešiem nebijušu iespēju

pašiem uzzināt un pieredzēt, ko nozīmē ES solidaritāte un ar ko ES faktiski nodarbojas. Tas ir ar projektiem saistīts ceļojums cauri visai Eiropai, kura laikā dalībnieki kļūst par dažādu ES projektu un iniciatīvu vēstniekiem. 2018. gadā četros mēnešos 8 ceļotāji šķērsoja vairāk nekā 20 valstis, viesojās vairāk nekā 50 ES līdzfinansētos projektos un sagatavoja vairāk nekā 60 video stāstus, kas ir tikuši skatīti 22,8 miljonus reižu.

Kādu jūs redzat Eiropu un kohēzijas politiku pēc 10 gadiem?

Kohēzijas politika sadarbībā ar citiem ES instrumentiem arī turpmāk būs efektīvākā, konkrētām vietām pielāgotā politika aktuālo problēmu risināšanai. Šajā sakarā Komisija ir ierosinājusi pārskatītu

Komisāre Krecu (Crețu) 9. Pasaules pilsētu forumā Kualalumpurā Malaizijā kopā ar Karlosu Martinesu Mingesu (Carlos Martinez Minguez), Eiropas Pašvaldību un reģionu padomes vicepriekšsēdētāju

Korina Krecu (Corina Crețu) (no kreisās, priekšplānā) kopā ar Gabriēlu Žalacu (Gabrijela Žalac), Horvātijas reģionālās attīstības un ES fondu ministri (viņai blakus) apmeklē romu apdzīvotu vietu Horvātijā

politikas modeli, kurš veidots, izmantojot vairākus pamatprincipus.

Programmas būs elastīgākas un vieglāk pielāgojamas, pateicoties vienkāršotai plānošanas sistēmai, vieglākai pārveidošanai un sistēmiskai programmu vidusposma pārskatīšanai 2025. gadā. Efektivitāti nodrošinās resursu koncentrēšana svarīgākajām ES prioritātēm (inovācija un klimats) un mazāks veicinošo nosacījumu skaits, turklāt šie nosacījumi būs operatīvāki. Tāpat politika kļūs stratēģiskāka, pateicoties labākai tās saskaņošanai ar Eiropas pusgadu.

Ar vienkāršošanu, kuras pamatā ir aptuveni 80 pasākumi, ir paredzēts paātrināt efektīvu īstenošanu un radikāli samazināt administratīvo slogu

vadošajām iestādēm un atbalsta saņēmējiem. Ir paredzams, ka būtiskus uzlabojumus sniegs tas, ka tiks likvidēta procedūra, saskaņā ar kuru izraugās vadošās un kontroles iestādes, būs pieejamas plašākas iespējas izmantot vienkāršotu izmaksu iespējas, netiks turpināts lielajiem projektiem piemērotais process un tiks ievērojami samazinātas pārvaldības pārbaudes.

Manā skatījumā, ja turpināsies politiskais atbalsts, kohēzijas politika būs centrāls Eiropas projekta pīlārs ne vien attiecībā uz konkrētiem uzlabojumiem iedzīvotāju dzīvē, bet arī saistībā ar solidaritātes un Eiropas identitātes veicināšanu.

Kāds būtu jūsu gala vēstījums Panorama lasītājiem?

Mans vēstījums ir vienkāršs: paldies jums! Jūsu apņēmība, iztēles bagātība un čaklais darbs ir bijis ārkārtīgi vērtīgs un ir neapšaubāmi veicinājis mūsu politikas panākumus. Tāpēc vēlos jums pateikties par piedalīšanos mūsu komandā un par to, ka pēdējo piecu gadu laikā padarījāt manu darbu ne vien redzamāku, bet arī daudz vieglāku un patīkamāku! Novēlu jums vislabākās sekmes arī nākotnē! ■

PILSĒTU STĀSTI

Dzimumu līdztiesība: kā pilsētas var uzņemties vadošo lomu

ES URBACT programmas nesens ziņojums parāda, kā pilsētu pārvaldes iestādes var vienkārši īstenot praktiskus pasākumus dzimumu līdztiesības veicināšanai ar datu vākšanas, politikas un konsultāciju palīdzību un tādējādi uzlabot iedzīvotāju ikdienas dzīvi visā ES.

Ir daudzi veidi, kā pilsētu iestādes var aktīvi veicināt dzimumu līdztiesību. Cita starpā tie var ietvert cīņu pret nepatiesiem stereotipiem, budžeta piešķiršanas metožu pārskatīšanu vai uzlabotu atbalstu sievietēm uzņēmējām. Jaunā URBACT programmas ziņojumā ir pievērsta uzmanība virknei inovatīvu metožu dažādās ES pilsētās un ierosināti praktiski veidi, kā iestādes var radīt patiesus uzlabojumus savu iedzīvotāju dzīvē.

URBACT ir Eiropas teritoriālās sadarbības programma, kuras mērķis ir veicināt ilgtspējīgu, integrētu pilsētu attīstību Eiropā. Tās pamatuzdevums ir sniegt iespēju pilsētām sadar-

boties un izstrādāt integrētus risinājumus kopīgām pilsētu problēmām, veidojot tīklus, apmainoties ar pieredzi un nosakot labāko praksi.

Piemēram, Igaunijā URBACT programmas “Interaktīvās pilsētas” tīkls ļāva Tartu pilsētai stiprināt iedzīvotāju līdzdalību pilsētplānošanā, īpaši pievēršoties jauniešu iesaistei, kas ir daļa no Tartu nepārtrauktajiem centieniem digitalizēt pilsētas pārvaldi. Savukārt Itālijas pilsētā Neapolē iniciatīva “Otra iespēja” ļāva iedvest jaunu dzīvību pieminekļu aizsardzības sarakstā iekļautā, bet pamestā bijušā armijas hospitālī, pārveidojot to par populāru, daudzfunkcionālu kopienas telpu.

URBACT ziņojuma par dzimumu līdztiesību pilsētās mērķis tagad ir parādīt pilsētu iestādēm, kā tās var īstenot politiku un iniciatīvas, kurās tiek ņemta vērā dzimumu līdztiesība un kuras ļaus uzlabot pilsētās dzīvojošo cilvēku ikdienas dzīvi. Autori cer uzlabot informētību par ar dzimumu saistītu nevienlīdzību vietējā līmenī, parādīt šādas nevienlīdzības ietekmi uz iedzīvotājiem un uzsvērt veidus, kā pilsētas var rīkoties, lai risinātu konstatētās problēmas.

“Konsultējoties ar sievietēm pilsētas padomē, mēs devām vārdus 25 ielām par godu slavenām Polijas sievietēm. Tas ir ļoti pamanāms sasniegums! Tagad iedzīvotāji iet pa šīm ielām, pieminot šo sieviešu vēsturiskos sasniegumus.”

Marta Mazureka (Marta Mazurek),
mēra padomniece vienlīdzīgas attieksmes jautājumos, Poznaņa

Pareizo jautājumu uzdošana

Ziņojumā par dzimumu līdztiesību pilsētās pašvaldību iestādes tiek aicinātas radīt pozitīvas pārmaiņas, nosakot dzimumu līdztiesības aspektu par prioritāti un integrējot to politikas veidošanā.

“Dzimumu līdztiesība pati par sevi ir ilgtermiņa mērķis, tāpēc šis ziņojums nav uzskatāms par pilnīgu, taču tas atspoguļo aktuālās problēmas, izceļ labāko praksi un sniedz novērtējumu šodienas kontekstā,” norāda ziņojuma līdzautore Sallija Nīšova (*Sally Kneeshaw*). “Tas nevis piedāvā gatavus risinājumus, bet kalpo par sākuma punktu, rosinot uzdot pareizos jautājumus, lai atbalstītu visus pilsētpolitikas veidotājus dzimumu līdztiesības veicināšanā Eiropā.”

Ziņojumā ir izceltas inovatīvas un vienkārši atkārtojamas iniciatīvas, kas jau ir tikušas īstenotas vairākās Eiropas pilsētās.

Piemēram, Rimniku Seratā (*Râmnicu Sărat*) Rumānijā pašvaldība noskaidroja, ka pilsētas sporta infrastruktūras lietotāju vidū vīriešiem bija neproporcionāli liels īpatsvars. Apspriešanās ar sievietēm ļāva pilsētai īstenot nedārgus pasākumus, piemēram, mainīt veidu, kādā tiek reklamēti pakalpojumi, un nodrošināt treniņu iespējas tikai sievietēm, tādējādi padarot infrastruktūru iekļaujošāku un līdz ar to palielinot tās izmantošanu no sieviešu puses.

Savukārt Boloņā Itālijā tika uzsākta mediju kampaņa, iesaistot apmācot un pilnvarojot jaunas sievietes, lai viņas darbotos kā vēstnieces, palīdzot mazināt diskrimināciju pret romu kopienu. Lai aizsargātos pret iespējamiem stereotipiem, Kaškaišas (*Cascais*) pilsētas dome Portugālē nodrošināja apmācību visiem

SKAIDRĀKS SKATS UZ PRIORITĀTĒM ŪMEO

Vācot un pētot datus par transporta izmantošanas paradumiem un nodarbinātību, Ūmeo pilsēta Austrumzviedrijā parādīja, ka sievietes neproporcionāli ietekmē tik elementāra lieta kā sniega tīrīšana. Dati parādīja, ka sievietes visbiežāk ir pirmās, kas izmanto ceļus no rīta, dodoties savās ikdienas gaitās aprūpes jomā, bieži vien ar velosipēdiem. Līdz ar to pilsētas padome deva norādījumus ceļu uzturēšanas dienestam, lai katru dienu sniegs vispirms tiktu notīrīts no velosipēdiem nevis no ielu braucamās daļas. Ceļi joprojām tiek tīrīti, taču, pievēršot uzmanību dzimumu jautājumam, pilsēta spēj labāk noteikt pakalpojumu nodrošināšanas prioritātes.

“Ikreiz, pievēršoties jaunam projektam, kas orientēts uz ilgtspēju vai mobilitāti, mēs integrējam izpratni par to, kā tas ietekmēs sievietes, vīriešus, zēnus un meitenes pilsētā: kuras grupas problēmu mēs risināsim ar šo projektu?”, saka Linda Gustafsons (*Linda Gustafsson*), Ūmeo pilsētas dzimumu līdztiesības speciāliste. “Jums ir jāsaprot, kādā pilsētā jūs dzīvojat un strādājat: kādi cilvēki tajā dzīvo, kādas ir viņu vajadzības un vēlmes, kur viņi strādā, kā pavadā brīvo laiku un cik daudz naudas viņiem ir. Jums ir jāizprot sava pilsēta, lai tajā patiešām darbotos dzimumu līdztiesība. Ne katrs risinājums būs piemērots katrai pilsētai, taču šī pieeja der visām pilsētām.”

domes komunikācijas nodaļas darbiniekiem par to, kā izvairīties no tradicionālu, novecojušu ar dzimumu saistītu stereotipu atkārtotības digitālajos un drukātajos materiālos.

Pilsētu vadītāji pārmaiņu priekšgalā

Neraugoties uz to, ka sievietes veido vairāk nekā pusi iedzīvotāju, viņas ir nepietiekami plaši pārstāvētas gandrīz ikvienā pārvaldes līmenī ES — vien 28,6% reģionālo parlamentu deputātu un 36% pašvaldību domju deputātu ir sievietes, bet mēru vidū sievietes ir tikai 15%. Sievietes joprojām saņem par 16% mazāku atalgojumu, veic vairāk neapmaksāta darba un cieš no vardarbības, kas saistīta ar dzimumu. Ziņojumā ir minēti vairāki veidi, kā pilsētu pārvaldes iestādes var radīt pozitīvas pārmaiņas (sk. Infografiku tālāk).

Sadarbojoties ar pilsētu vadītājiem, organizējot ES pasākumus un piedaloties tajos, kā arī veicinot ekspertu apmaiņu, *URBACT* programma ir pārvērtusi esošās zināšanas par skaidriem un īstenojamiem ieteikumiem. Tā izceļ Eiropas līderu pieredzi dzimumu līdztiesības programmas virzīšanā ciešā sadarbībā ar Eiropas Pašvaldību un reģionu padomi.

“Kaut arī esam panākuši zināmu progresu pēdējo desmitgažu laikā, tomēr ir vēl daudz darāmā, lai nodrošinātu dzimumu līdztiesību visām sievietēm,” ziņojuma priekšvārdā norāda Eiropas Reģionālās politikas komisāre Korina Kreču (*Corina Crețu*). “Mūsu, Eiropas lēmumu pieņēmēju, pienākums ir veidot taisnīgākas pilsētas, kurās cilvēkiem vairs nav jāsaskaras ar vardarbību vai netaisnību, kas saistīta ar dzimumu.” ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://urbact.eu/>

communication@urbact.eu

URBACT ļauj pilsētām strādāt kopā un izstrādāt jaunus un ilgtspējīgus risinājumus lielākajiem pilsētvides izaičinājumiem, veidojot tīklus, apmainoties ar pieredzi un pilnveidojot pilsētu attīstības speciālistu spējas. *URBACT* ir Eiropas teritoriālās sadarbības programma, kas veicina ilgtspējīgu, integrētu pilsētu attīstību Eiropā. Kopš 2002. gada tā saņem finansējumu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ES dalībvalstīm un partnervalstīm.

VĪNE IR LĪDERE DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS NOTEIKŠANĀ PAR PRIORITĀTI

Izsmēlošs Vīnes apmeklējums mācību vizītē “Dzimumu līdztiesība pilsētās”

Vīnei ir viena no ilglaicīgākajām pieredzēm Eiropā attiecībā uz to, kā plānošanā iekļaut dzimumu līdztiesības jautājumus: 1992. gadā tika atvērta Sieviešu jautājumu birojs un 2005. gadā dzimumu līdztiesība tika noteikta par prioritāti, risinot jautājumus dažādās jomās. Pašreiz dzimumu līdztiesības jautājumu eksperti un informācijas izplatītāji ir plaši pārstāvēti pašvaldības iestādēs. Dzimumu līdztiesības jautājums ir integrēts politikas nostādnēs un visas sabiedriskās vietas ir projektētas un izveidotas, ņemot vērā dzimumu līdztiesību. Rezultātā visi ir ieguvēji no šādas pilsētvides — vai tie būtu parki, ceļi vai sociālie mājokļi.

“Vīnes pilsēta ļoti agri saprata, ka pastāv saistība starp ikdienas dzīves kvalitāti un pilsētas fizisko struktūru, un ka sievietes un vīrieši ļoti atšķirīgi uztver šo aspektu”, saka Eva Kaila (*Eva Kail*), pilsētas dzimumu līdztiesības plānošanas eksperte. Starp projektiem, kas tika attīstīti, paturot prātā šo aspektu, bija uzaicinājums meitenēm palīdzēt plānot pašvaldības parkus, kad kļuva skaidrs, ka meitenes atturējās no parku izmantošanas pēc 13 gadu vecuma, lai gan zēni turpināja spēlēties daudz ilgāk. Un arhitektiem paredzētā konkursā arhitektes sievietes tika aicinātas projektēt dzīvojamo kompleksu, pievēršoties tam, lai padarītu vienkāršāku šeit mītošo ģimeņu un atsevišķu personu ikdienas dzīvi no sievietes perspektīvas.

Kā pasaules līdere dzimumu līdztiesības noteikšanā par prioritāti Vīnes pašvaldība ir publicējusi vairākas rokasgrāmatas pilsētām, kas vēlas sekot tās piemēram, tostarp pievēršot uzmanību tam, kā sasniegt dzimumu līdztiesību ierobežotu resursu ērā. Vīnes amatpersonas uzskata, ka plānošana, ņemot vērā dzimumu līdztiesības jautājumus, patiesībā ir efektīva un tādējādi mērķtiecīgāk tiek izmantoti resursi.

“ Mūsu, Eiropas lēmumu pieņēmēju, pienākums ir veidot taisnīgākas pilsētas, kurās cilvēkiem vairs nav jāsaskaras ar vardarbību vai netaisnību, kas saistīta ar dzimumu. ”

Korina Kreću (Corina Crețu), Eiropas Reģionālās politikas komisāre

UZMANĪBAS CENTRĀ: LĪDZTIESĪBA

Eiropas komisāre Korina Kreću (Corina Crețu) vadīja dzimumu līdztiesībai pilsētās veltītu pasākumu, kas norisinājās Briselē 7. martā, dienu pirms Starptautiskās sieviešu dienas. Tas norisinājās politiskas apaļā galda diskusijas formā un tajā piedalījās mēri, vicemēri un citi vēlētie pārstāvji. Tā kā daudzi dzimumu līdztiesībai veltīti pasākumi tiek organizēti vietējā līmenī, šī iespēja tika izmantota, lai veidotu saikni starp dažādiem pasākumiem un sniegtu saskaņotu vēstījumu un rekomendācijas iespējami plašākai auditorijai. Lai ilustrētu ideju par viena pasākuma rezultātu pārņemšanu uz nākamo, tika izmantota metafora ar lāpas nesēšanu.

Runātāju vidū bija ANO ledzīvotāju apmetņu programmas (UN-HABITAT) izpilddirektore Maimuna Mod Šarifa (Maimunah Mohd Sharif) un Galdakao Spānijā mērs Ibons Uribe (Ibon Uribe). Viņš jau ir piedalījies Reģionu komitejas un Eiropas Pašvaldību un reģionu padomes organizētajos pasākumos par šo tēmu un bija pirmais “lāpas nesējs”,

kurš to nodeva tālāk Eurocities mēru samita komisijai, kas arī apsprieda iespēju došanu sievietēm (20.–21. martā).

7. marta pasākumā īsā prezentācijā tika atspoguļots URBACT ziņojums un būtiskākie vēstījumi no ĢD JRC un ĢD REGIO izstrādātā monitoringa rīka dzimumu līdztiesības noteikšanai reģionos. Arī ANO ledzīvotāju apmetņu programma (UN-HABITAT) tika īsi prezentēta. Pēc tam sekoja diskusija par to, kā veicināt dzimumu līdztiesību pilsētās, pievēršoties trijām galvenajām tēmām: pārstāvniecībai un līdzdalībai, plānošanai un publiskajai telpai, kā arī migrantu integrācijai. No dalībnieku sniegtās informācijas par vietējā līmenī uzkrāto pieredzi un paraugpraksi veidojās auglīga saruna par to, kā risināt problēmas un novērst atlikušās plaisas, kas nereti nav tik acīmredzamas.

Komisāre Kreću secināja, ka pasākums bijis ļoti iedvesmojošs un ar to tika pievērsta nepieciešamā uzmanība ilgtermiņa cīņai par dzimumu līdztiesības sasniegšanu.

“Apaļā galda” dalībnieki pasākumā “Par dzimumu līdztiesību pilsētās”, kas notika 2019. gada 7. martā.

Finanšu instrumenti: ES resursu lietpratīgāka izmantošana

Džonatans Dene (*Jonathan Denness*), Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta Finanšu instrumentu un attiecību ar starptautiskajām finanšu iestādēm nodaļas jaunais vadītājs, stāsta žurnālam *Panorama* par finanšu instrumentu nozīmi tradicionālā finanšu atbalsta papildināšanā.

Kādēļ finanšu instrumenti un kādēļ tos izmantot jūsu dalībvalstī/reģionā?

2021.–2027. gada plānošanas periodam paredzēts mazāk kohēzijas politikas resursu. Vienlaikus mēs Eiropā saskaramies ar nozīmīgiem izaicinājumiem. Mums ir jāturpina sekmēt ekonomikas izaugsmi un veidot darbavietas. Mums ir jāizdara vairāk ar ierobežotiem resursiem un to var paveikt ar finanšu instrumentiem.

Komisijas dienesti ir apņēmušies lietpratīgāk izmantot ES resursus, izmantojot finanšu instrumentus kā efektīvāku un ilgtspējīgāku alternatīvu, ar ko papildināt tradicionālo atbalstu dotāciju veidā. Jānorāda, ka finanšu instrumentiem pašiem par sevi nav mērķa, bet tie ir politikas īstenošanas mehānisms. Finanšu instrumenti veicina ieguldījumus, lai īstenotu pasākumus, kas nes ienākumus un mazina izmaksas, maksimāli palielinot tieši privātos ieguldījumus ar minimālu valsts atbalstu ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas politikas mērķu sasniegšanai.

Papildus tādām acīmredzamām priekšrocībām kā papildu resursu palielinājums un finansējuma atkārtota izmantošana ilgākā laika periodā, finanšu instrumenti ir atmaksājami un stimulē labāku veikumu, tostarp labāku finansiālo disciplīnu atbalstīto projektu līmenī. Visbeidzot, šo ieguldījumu atmaksājumi kļūst par resursiem, kas nonāk valsts iestāžu rīcībā un kurus pēc tam iespējams atkārtoti ieguldīt turpmākos projektos.

Kāds ir īstenošanas statuss ERAF un KF ietvaros?

Kopējais programmas apjoms, kas piešķirts finanšu instrumentiem, ir 25 miljardi EUR (Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Kohēzijas fonda un valstu līdzfinansējums). Tas veido gandrīz 7% no kopējā piešķiruma. Taču ir būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm — piemēram, Polija, Zviedrija, Nīderlande, Ungārija, Portugāle, Spānija, Latvija un Lietuva piešķir relatīvi lielu kohēzijas fonda finansējuma daļu finanšu instrumentiem; tikai trīs dalībvalstis nav plānojušas izmantot finanšu instrumentus.

Vairums finanšu instrumentu jau ir izveidoti un ar to finanšu produktu, piemēram, aizdevumu, garantiju un kapitāla, palīdzību jau tiek sniegts atbalsts ERAF un KF resursiem, atbalstot projektu īstenošanu uz vietas. Caur finanšu instrumentiem ir novirzīti ERAF un KF resursi gandrīz 18 miljardu EUR apmērā, kas jau pārsniedz 2007.–2013. gada periodā ar šo instrumentu starpniecību gala saņēmējiem izmaksātos 11,3 miljardus EUR.

Kā mēs sasniedzam šo labāko nākotni? Kādu atbalstu piedāvā Komisija?

Mēs turpinām atbalstīt no kohēzijas politikas programmām finansētu finanšu instrumentu izstrādi un īstenošanu visās dalībvalstīs. Mēs esam dalībvalstu rīcībā, lai atbildētu uz to jautājumiem, palīdzētu īstenošanā, apmeklētu tās un nodrošinātu atbalstu, izmantojot *fi-compass* tehniskā atbalsta platformu.

Mēs arī atbalstām sadarbīgo zināšanu apmaiņu starp dalībvalstīm. *TAIEX-REGIO PEER 2 PEER* rīks tika izstrādāts, lai

ar zināšanām varētu dalīties iestādes, kas pārvalda ERAF un KF finansējumu. Tas palīdz šo fondu pārvaldībā iesaistītajiem valsts pārvaldes darbiniekiem apmainīties ar zināšanām, paraugprakses piemēriem un praktiskiem risinājumiem konkrētām problēmām, tādējādi uzlabojot to administratīvās spējas un nodrošinot labākus rezultātus ES ieguldījumiem. Piemēram, notika vairāku valstu seminārs par ES līmeņa finanšu instrumentu "MVU iniciatīva" sadarbībā ar Maltas vadošo iestādi ar mērķi satvināt dalībvalstis, kas saskaras ar līdzīgām īstenošanas problēmām.

Kas attiecas uz nākotni, 2018. gada maijā Komisija pieņēma priekšlikumu Kopīgo noteikumu regulai, kas aptvers 2021.–2027. gada plānošanas periodu. Šobrīd norisinās starpiestāžu sarunas un ir panākts ievērojams progress, gatavojoties laikposmam pēc 2020. gada. Ar regulas priekšlikumu tiek piedāvāti vairāki vienkāršošanas pasākumi, lai sekmētu finanšu instrumentu plašāku ieviešanu, racionalizējot un aktualizējot noteikumus, lai nodrošinātu labāku un vienkāršāku īstenošanu, kā arī ātrāku sagatavošanu. Daži no būtiskākajiem jauninājumiem ir, piemēram, labākas iespējas attiecībā uz finanšu instrumentu kombinēšanu ar dotācijām, lielāks elastīgums, veicot *ex ante* novērtējumu, kā arī vienkāršoti noteikumi par attiecināmību un ziņojumiem. Dalībvalstīm būs iespēja arī atvēlēt līdzekļus *InvestEU* programmai.

Kāds ir fi-compass mērķis un kā tā palīdz?

Eiropas Komisija sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku izveidoja *fi-compass* platformu, lai piedāvātu konsultāciju pakalpojumus par finanšu instrumentiem Eiropas strukturālajos un investīciju fondos (ESI fondos). *Fi-compass* ir izveidots, lai atbalstītu ESI fondu vadošās iestādes

un citus speciālistus, nodrošinot praktisku zinātību un mācīšanās rīkus, tostarp apmācības klātienē un citus pasākumus ar plašām kontaktu veidošanas iespējām.

Mēs uzsākām 2019. gadu, organizējot mērķtiecīgu pasākumu par finanšu instrumentiem energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu atbalstam, kas bija paredzēts vadošo iestāžu grupai, kuras apvienojās *FIRECE* projektā. Tā mērķis ir valsts sektora un ar to saistīto organizāciju spēju palielināšana, lai plānotu attiecīgajai teritorijai pielāgotas mazoglekļa stratēģijas ES un valstu tiesību aktos definēto reģionālo enerģiju taupošo mērķu sasniegšanai. Pasākumu apmeklēja vairāk nekā 50 pārstāvji no vadošajām iestādēm, valstu bankām un iestādēm, kā arī citas iesaistītās ieinteresētās personas.

Tāpat mēs ik gadu organizējam pasākumu "FI studiju centrs", kurā dalībnieki var izveidot individuālu apmācību programmu, izvēloties no paralēli notiekošām sesijām savām interesēm atbilstošākās gadījumu izpētes, seminārus, grupu diskusijas un noteiktiem fondiem veltītas sesijas. Turklāt šī ir unikāla iespēja dalībniekiem un uzaicinātajiem ekspertiem veidot kontaktus un apmainīties ar pieredzi. "FI studiju centrs 2018", kurā tika apspriesti *Omnibus* regulā piedāvātie finanšu instrumenti, notika decembrī Briselē. Piedalījās vairāk nekā 360 ieinteresētās personas no visām ES valstīm.

Vai jūs varat pastāstīt kādus veiksmes stāstus? Kā darbojas fi-compass atbalsts?

Kā *fi-compass* tehniskā atbalsta virziena pirmo daļu var minēt vairākus reģionus aptverošu palīdzību, finansējot projektus, kas paredzēti iespējamai finanšu instrumentu izmantošanai prioritārajās ieguldījumu jomās.

Projekta "Apgrozības ieguldījumi pilsētās" ietvaros tika apzinātas pilsētu kopējās vajadzības attiecībā uz finansējumu, līdz ar to nosakot tās nozares, kurās FI var atbalstīt projektus, kas atbilst pilsētas politikas prioritātēm.

Viena projekta gadījuma izpēte pievēršas "*Energiefonds Den Haag*" — pilsētas fondam, kas izveidots 2013. gadā Hāgā kā daļa no *JESSICA* iniciatīvas ar mērķi līdzfinansēt enerģētikas projektus, kas integrēti ilgtspējīgos pilsētas attīstības plānos, izmantojot aizdevumus, garantijas un kapitālieguldījumus. Pašreiz tā finansējums no valsts un Eiropas finansēšanas avotiem sastāda 18,4 miljonus EUR. Viens no tā veiksmes faktoriem bija lēmums sākotnēji izveidot fondu kā pilotprojektu ar ierobežotu līdzekļu apjomu. Citi fondi var izmantot tā pieredzi, sākot ar nelielu apjomu un pārbaudot konkrēto ieguldījumu stratēģiju ar ierobežota apjoma finanšu saistībām.

Projektā "Apgrozības ieguldījumi pilsētās" ir izveidots arī konceptuāls projekts "Pilsētas fonds" — elastīgs modelis, kas pielāgojams konkrētām pilsētu vajadzībām visā ES, lai atbalstītu pilsētu attīstību (tas tiks atspoguļots *Panorama* nākamajā izdevumā). ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://europa.eu/lvK73RD>

<https://www.fi-compass.eu/>

Rumānijas ziemeļrietumu reģions pievēršas ilgtspējīgai reģionālajai attīstībai

Rumānijas ziemeļrietumu reģions, kurš atrodas ģeogrāfiski un stratēģiski svarīgā vietā Eiropā, ir proaktīvi iesaistīts nākotnē aktuālās rūpniecības nozarēs, bet vienlaikus tam raksturīga dziļi iesakņojusies reģiona kultūra un daba.

Ziemeļrietumu reģions ir viens no astoņiem Rumānijas attīstības reģioniem, un to veido sešas administratīvās teritorijas: Bihora, Bistrica-Neseuda, Kluža, Maramureša, Satu Mare un Selaža. Tas ieņem stratēģisku pozīciju pie Ungārijas un Ukrainas robežas un attiecībā pret tā kaimiņu reģioniem Rumānijas centrā, rietumos un ziemeļaustrumos.

Reģiona platība ir 34 159 kvadrātkilometri, kas ir 14,32 % no valsts kopējās platības, un tajā mīt 2 730 132 iedzīvotāji. Reģionu šķērso pieci Eiropas līmeņa autoceļi, šobrīd tiek būvēta automaģistrāle, un tas lepojas ar trīs starptautiskajām lidostām. Šajā reģionā, kuram lielākoties raksturīgi lauki un dažādība, dinamiskas pilsētas, pazīstamas universitātes un darījumdarbības infrastruktūra pastāv līdzās burvīgiem ciematiņiem, skaidrām ainavām un iespaidīgām vēsturiskām celtnēm.

Valsts mēroga ievērojami objekti

Pateicoties tādām raksturīgām iezīmēm kā Apusenu kalni un šī unikālā etnogrāfiskā apvidus īpašais kultūras un folkloras mantojums, Rumānijas ziemeļrietumu reģions ir viens no gleznainākajiem reģioniem valstī. Tas ir daudztautību reģions, kurā plecu pie pleca dzīvo rumāņi, ungāri, vācieši, armēņi, romi un citas etniskās grupas.

Reģiona lielākās pilsētas ir Kluža-Napoka — Rumānijas otrā lielākā pilsēta (2011. gada tautas skaitīšanas dati) — Baja-Mare, Oradja, Zaleu, Satu Mare un Bistrica. Tās tiek uzskatītas gan par reģiona ekonomiskās attīstības centriem, gan arī pilsētām ar īpašu kultūras un vēstures mantojumu. Reģionā ir trīs metropoles reģioni: Kluža-Napoka, Oradja un Baja-Mare.

Attiecībā uz reģiona ekonomiku ziemeļrietumu reģions ieņem ceturto vietu Rumānijā pēc IKP un piekto pēc eksporta, un tā mērķis ir kļūt par vienu no straujāk augošajiem reģioniem Centrālajā un Austrumeiropā. Reģionā ir attīstīta ekonomika, kuras pamatā ir pakalpojumi un rūpniecība, tas lepojas arī ar

< Oradjas rātsnams ir viena no daudzajām skaistajām ēkām vēsturiskajā Rumānijas pilsētā

specializāciju elektrisko iekārtu un aprīkojuma jomā un plašu eksportējamo preču klāstu, tajā skaitā taukiem un eļļām, koksnī un koksnes izstrādājumiem, apaviem un galvassegām, mēbelēm, optisko, fotografēšanas, kinematogrāfisko aprīkojumu un medicīnas un ķirurģiskajiem instrumentiem un iekārtām. Reģionā ir arī visaugstākā IT uzņēmumu koncentrācija pēc galvaspilsētas Bukarestes.

Rumānijas lauksaimniecības nozare ir viena no lielākajām Eiropā. Rumānijas ziemeļrietumu reģions ir piektajā vietā valstī pēc apstrādātās platības, nodrošinot vairāk nekā 34 000 darbvietas dažādu kultūraugu, tajā skaitā graudaugu, sakņu dārzenu, zemeņu, sēņu, ābolu, persiku, nektarīnu un riekstu audzēšanā. Reģiona zivjaudzētavas nodrošina būtisku daļu (vairāk nekā 25%) no zvejniecības produktu kopējās vērtības valstī. Mežsaimniecība ieņem ceturto vietu, lai gan visā valstī šajā nozarē saglabājas ļoti zema produktivitāte novecojušā aprīkojuma un sliktās ceļu infrastruktūras dēļ.

Vēl viena nozīmīga nozare reģionā ir tūrisms: kultūras, veselības, lauku un ekotūrisms maksimāli izmanto reģiona aizsargātās kalnu teritorijas un dabas un kultūras mantojumu.

Lai gan ir krities iedzīvotāju ar augstāko izglītību un studējošo skaits (2014), reģions joprojām saglabā augstāko pētniecības, attīstības un inovācijas vienību skaitu pēc Bukarestes. No gandrīz 3 500 pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovācijas jomā nodarbinātajiem (2014) gandrīz puse ir sievietes, kas būtiski pārsniedz ES vidējos rādītājus. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<http://www.nord-vest.ro/>

REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS AGENTŪRA UN ZIEMEĻRIETUMU REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS PADOME

Ziemeļrietumu reģionālās attīstības padome (RDA) ir neatkarīga reģionāla organizācija, kas tika izveidota kā publiska iestāde ar uzņēmuma statusu, kura darbojas ar reģionālo attīstību saistītās jomās. Aģentūrai ir savs vērtību un pamatuzdevuma formulējums, pēc kurā tā vadās savā darbībā. Tās galvenie mērķi ietver reģionālo atšķirību samazināšanu, reģiona ilgtspējīgas un ekonomiskās attīstības atbalstu un iekšējās, starpreģionālās, Eiropas un starptautiska līmeņa sadarbības veicināšanu.

RDA pamatfunkcijas ietver reģionālo attīstības plānu un stratēģiju radīšanu. Laika gaitā tā kopā ar reģionālās plānošanas komitejām ir sagatavojusi stratēģiskos Reģionālās attīstības plānus 2000.–2002., 2004.–2006., 2007.–2013. un 2014.–2020. gada periodam.

RDA bija īstenojošā iestāde attiecībā uz reģionālajām programmām pirmspievienošānās fondiem PHARE ekonomiskās un sociālās kohēzijas un valdības programmām no 1999. gada līdz 2006. gadam.

No 2007. gada līdz 2013. gadam aģentūra darbojās kā starpniekiestāde Reģionālajai darbības programmai REGIO RDP, kas tika līdzfinansēta no struktūrfondiem; vadošā iestāde no 2007. gada līdz 2013. gadam bija Reģionālās attīstības un valsts pārvaldes ministrija (MRDPA).

Periodā no 2014. gada līdz 2020. gadam RDA ir starpniekiestāde REGIO RDP, kas tiek līdzfinansēta no struktūrfondiem; vadošā iestāde no 2014. gada līdz 2020. gadam ir MRDPA.

Reģionālās attīstības padome (RDC) ir lēmumu pieņemšanas institūcija reģionālā līmenī, un tajā brīvprātīgā partnerībā ir apvienojušās vietējās kopienas sešās reģionu veidojošajās administratīvajās teritorijās.

Ieguldījumi sociālajā kohēzijā

Žurnāls *Panorama* vaicāja Marselam Bološam (*Marcel Boloş*), Ziemeļrietumu reģiona reģionālās attīstības aģentūras ģenerāldirektoram, kāda, viņa skatījumā, ir bijusi un būs kohēzijas politikas ietekme viņa reģionā.

Kā ESI fondu atbalsts maina dzīves kvalitāti jūsu pilsētās un reģionā? Lūdzu, miniet kādus veiksmes stāstu piemērus.

Tā kā Ziemeļrietumu reģions atrodas stratēģiski nozīmīgā vietā Eiropā un Rumānijā, tas ir aktīvi iesaistīts nākotnē aktuālās rūpniecības nozarēs. Vienlaicīgi tam raksturīga dziļi iesakņojusies vēsture. Dinamiskas pilsētas, pazīstamas universitātes un darbījums darbības un atpūtas infrastruktūra pastāv līdzās gleznainiem ciematiņiem, burvīgai ainavai un iespaidīgiem pieminekļiem. Reģiona galvenais mērķis periodā no 2014. gada līdz 2020. gadam ir ekonomikas pieaugums, izmantojot daudzpusēju un integrētu attīstību, lai samazinātu reģiona iekšējās un starpreģionu atšķirības un paaugstinātu dzīves standartus reģionā.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda darbības programmā pašreizējā 2014.–2020. gada finanšu periodā galvenā uzmanība tiek pievērsta vairākām jomām, kurās finansējumam ir būtiska loma iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā sešās Ziemeļrietumu reģiona administratīvajās teritorijās: Bihorā, Bistricā-Neseudā, Klužā, Maramurešā, Satu Marē un Selažā.

Laika periodā no 2014. gada februāra līdz 2019. gadam projekti ar finansējumu no dotācijām tika uzsākti un šobrīd tiek īstenoti šādās jomās: i) tehnoloģiju pārneses veicināšana; ii) mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas uzlabošana; iii) oglekļa emisiju samazināšana; iv) ilgtspējīgas pilsētas attīstības atbalstīšana; v) kultūras mantojuma ilgtspē-

jīga saglabāšana un izmantošana; vi) reģionālās nozīmes autoceļu infrastruktūras uzlabošana; vii) ilgtspējīga tūrisma attīstība; viii) veselības un sociālās infrastruktūras attīstība; ix) izglītības infrastruktūras attīstība; x) maza un vidēja lieluma pilsētu reģenerācijas atbalstīšana.

No 2007.–2013. gada reģionālās darbības programmā veiksmīgi īstenotajiem projektiem es īpaši vēlos pieminēt: "Atpūtas tūrisma attīstīšana, izveidojot Nimfejas termisko kūrortu Oradjā", "Simeona Bemuci (*Simion Bărnuțiu*) vēsturiska pieminekļa vietas un kazino atjaunošana Klužas-Napokas pilsētā" un "Vācu centra izveide Bistricā, atjaunojot vēsturisko Sudrabkaļu namu".

Kas veicināja sekmīgu ES ieguldījuma izmantošanu projektu īstenošanā uz vietas?

Ļoti nozīmīga bija sadarbība starp vietējām institūcijām (žudecu padomes, pilsētu domes), reģiona līmeņa institūcijām, piemēram, Ziemeļrietumu reģionālās attīstības padomi (*RDA*), valsts līmeņa institūcijām (vadošajām iestādēm) un Eiropas līmeņa institūcijām (Komisiju un Parlamentu).

< Krišulrepedes upe vijas cauri Oradjas centram

Līdzīgā veidā mēs pievērsām uzmanību izpratnei par potenciālo un esošo labuma guvēju vajadzībām, palīdzot viņiem sagatavot dzīvotspējīgu projektu pieteikumus un tos īstenot, lai palīdzētu sasniegt reģiona galveno mērķi samazināt reģiona iekšējās un starpreģionu atšķirības un paaugstināt dzīves līmeni reģionā.

Tāpat bija svarīgi izveidot tiešas saiknes starp vietējā un reģionālā līmeņa institūcijām un privāto sektoru un uzņēmējiem. Šim mērķim RDA piedāvā divas IT platformas finansējuma saņēmējiem un partneriem.

REGIO ĢD uzraudzības platforma (<https://regio.nord-vest.ro>) sniedz reāllaika informāciju par to projektu īstenošanas posmu, kas atzīti par prioritāriem reģiona attīstībai.

Visbeidzot, platforma reģionālajiem ieguldījumiem "INNO — jauns skatījums uz uzņēmējdarbības tīkliem" (sk. 20. lpp.) (<https://www.inno.ro>) sniedz risinājumus neatliekamām problēmām, tādām kā piekļuve finansējuma avotiem, uzņēmējdarbības partneru atrašana, tehnoloģiju pārnese, darbinieku atrašana un apmācība.

Nemot vērā jūsu pieredzi un vīziju, kādi ir būtiskākie vēstījumi 2021.–2027. gada kohēzijas politikai attiecībā uz teritorijām/reģioniem ar ģeogrāfiskām īpatnībām?

Uzskatu, ka kohēzijas politikas modernizācija, ko jau ir ierosinājusi Eiropas Komisija, nesīs vairākus ieguvumus arī Rumānijas ziemeļrietumu reģionam. Jau atzinīgi tika uztverta birokrātijas mazināšana, sniedzot vienkāršākus veidus kā

pieprasīt maksājumus, un vienota tiesiskā regulējuma ieviešana reģioniem pieejamajiem fondiem.

Nemot vērā jūsu pieredzi reģionālo ieguldījumu īstenošanā, kādi faktori ir būtiski, lai labāk atbalstītu reģionu ar ģeogrāfiskām īpatnībām potenciālu un to priekšrocības?

Domāju, ka starp faktoriem, kas ir būtiski, lai atbalstītu un izmantotu reģionu ar ģeogrāfiskām īpatnībām specifisko potenciālu, ir vietējo, reģionālo un valsts institūciju izpratne par šo reģionu priekšrocībām un par to, kā tās izmantot, nodrošinot piekļuvi dotācijām, piesaistot investīcijas un veicinot tūrisma.

Tajā pašā laikā vietās, kur reģioni ar specifiskām ģeogrāfiskām iezīmēm aptver vairākas ES dalībvalstis, ir jāizvērs cieša pārrobežu sadarbība ar citiem reģioniem, kas atrodas blakus pierobežas reģioniem.

Visbeidzot, ir jābūt vietējai pieejai šo reģionu attīstībai, kas papildinātu kaimiņos esošo reģionu attīstību un līdz ar to veicinātu reģionālas kohēzijas sasniegšanu, ko mēs visi vēlamies. ■

LABĀ DARBA TURPINĀŠANA

Saskaņā ar Klužas-Napokas mēra Emīla Boka (Emil Boc) teikto visu Eiropas iedzīvotāju ceļš uz labklājību un Eiropas Savienības konsolidāciju ved cauri kohēzijas politikai. Kohēzijas politika ir uzskatāma par prioritāti, no kuras ir atkarīgs ES liktenis.

Klužā-Napokā vairums no nozīmīgākajiem projektiem, kas ļāva mums īstenot un sasniegt stratēģiskos mērķus, lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti, tika finansēti ar kohēzijas politikas programmu starpniecību. Jaunam sadarbības instrumentam 2021.–2027. gadam — Eiropas pilsētinitiatīvai pilsētu savstarpējai sadarbībai — ir potenciāls nodrošināt piekļuvi mūsu inovācijas un mobilitātes pilsētās projektu finansēšanai, lai mēs varētu turpināt jau iesākto darbu.

Ir ļoti būtiski, lai kohēzijas politika nākotnē turpinātos un tiktu palielināta, jo tā tiešā veidā ietekmē ikvienu ES iedzīvotāju. Kā mērķis ir jāaplūko arī procesa vienkāršošana, kā arī "n+3" modeļa paturēšana nākamajam finanšu periodam.

Rumānijas ziemeļrietumu reģions

Šis reģions, kas ir sešu administratīvo teritoriju apvienība 34 160 kvadrātkilometru platībā, vadās pēc ilgtspējīgas attīstības principiem, ar cieņu izturas pret tradīcijām un vēstures, dabas un arhitektūras mantojumu un izmanto tā etnisko, kultūras un reliģisko daudzveidību.

IEDZĪVOTĀJI: 2,7 miljoni, kas ir aptuveni 13% no valsts iedzīvotāju kopskaita. 75% no tiem ir rumāņi, šeit dzīvo arī ungāri, romi, ukraiņi un vācieši.

DARBA TIRGUS: 2015. gadā nodarbinātības līmenis bija 42,33% valsts līmenī un 45,88% reģiona līmenī. 28,16% no strādājošajiem bija nodarbināti lauksaimniecībā, 23,04% rūpniecībā, 13,02% tirdzniecībā un 6,48% būvniecībā.

EKONOMIKA: 2014. gadā IKP uz iedzīvotāju pēc pirktspējas līmeņa bija 13 100 EUR uz iedzīvotāju, kas ir 48% no ES vidējā un ieņem 4. vietu Rumānijā kopumā. Dažādu nozaru īpatsvars reģiona starptautiskā eksporta struktūrā bija robežās no 34% mašīnām un mehāniskām ierīcēm, elektroaprīkojumam, skaņu un attēlu ierakstīšanas ierīcēm līdz zemākiem rādītājiem dažādiem izstrādājumiem un mēbelēm, parastajiem metāliem, tekstilizstrādājumiem un apģērbam, bet, piemēram, plastmasas un gumijas izstrādājumiem tas bija 6%. Bija arī reģionālās konkurences priekšrocības tādiem produktiem kā tauki un eļļas, koksne, tekstilizstrādājumi, apavi, elektriskās iekārtas un aprīkojums un mēbeles.

AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA, PĒTNIECĪBA UN INOVĀCIJA: tikai 3,49% iedzīvotāju ir ieguvuši augstāko izglītību. 2014. gadā studentu skaits (reģiona 8 akreditētajās publiskajās augstākās izglītības iestādēs/universitātēs) samazinājās par 9,26% līdz 90 418, salīdzinot ar 7,56% kritumu valsts līmenī (2005.–2014. gadā). Tomēr reģionā ir otrs lielākais pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovācijas vienību skaits Rumānijā, kurām 2013. gadā tika tērēti 9% no valsts izdevumiem pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un inovācijai.

Inovatīvu uzņēmumu skaits ir būtiski samazinājies no 27% no kopējā uzņēmumu skaita 2004.–2010. gada periodā līdz tikai 12% 2012. gadā, ieņemot pēdējo vietu valsts līmenī.

2014. gadā pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovācijas jomā bija nodarbinātas 3485 personas, no kurām 2280 bija pētnieki. Gandrīz puse no pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovācijas jomā nodarbinātajiem ir sievietes (48,6%), kas ir krietni virs ES vidējā (35%).

Reģionā ir 26 MVU uz 1 000 iedzīvotājiem attiecībā pret 23 Rumānijā un 44 ES-28. Atbalsta struktūras ietver 15 akreditētus industriālos parkus, kur izvietotajos 178 uzņēmumos nodarbinātas 10 000 personas. Darbojas arī tehnoloģiskais parks — Brīvības parks, kas ir privāta iniciatīva, kuras mērķis ir sekmēt sakarus un saziņu starp uzņēmumiem, kas darbojas saistītās jomās. Tetapolis parka pamatā ir Klužas-Napokas vietējo iestāžu un universitāšu partnerība, savukārt Hanna Instruments ir privāts zinātnes parks, kura īpašnieks ir daudznacionāls uzņēmums, kas izstrādā laboratorijas aprīkojumu un analītiskus instrumentus. Reģionā atrodas arī trīs biznesa inkubatori un pieci nozīmīgi loģistikas parki, un tas atbalsta klasteru iniciatīvas pasākumus un projektos ūdens, IKT, mēbeļu, enerģētikas, lauksaimniecības un kosmētikas jomās.

CITAS SVARĪGAS NOZARES: vairāk nekā 340 000 strādājošie reģionā ir nodarbināti lauksaimniecībā, kurā dominē graudaugi, sakņu dārzeņi, zemenes, sēnes un augļi un rieksti. Reģiona zivjaudzētavu daļa veido 25% no Rumānijas kopējās zivju produkcijas vērtības un mežsaimniecība ierindojas ceturtajā vietā valstī pēc mežu platības. Tūrisms ir ļoti nozīmīgs, lai piesaistītu reģionam viesus, kuri ierodas šeit, lai aplūkotu daudzveidīgos muzejus, pilis, cietokšņus un reliģiskos objektus, kā arī pilsētvides arhitektūru. Arī 14 sertificēti kūrorti, medicīnas centri un SPA ir nozīmīgi veselības tūrisma cienītāju piesaistīšanai, savukārt lauku tūrisms plaukst plaši izplatītajās aizsargājamās dabas teritorijās Maramurešā, Apusenu un Rodnas kalnos.

ORADJAS CIETOKSNIS UZLABOTS PAR EIROPAS TŪRISMA KOMPLEKSU

Bihoras žudecā esošā Oradjas cietokšņa atdzīvināšanas mērķis ir panākt, ka šī vieta ar tās tūkstošgadīgo vēsturi tiek atkal iekļauta valsts, reģionālajās un starptautiskajās tūrisma kartēs. Pateicoties aptuveni 36 780 329 RON (aptuveni 7 725 158 EUR) finansējumam, tajā skaitā 23 197 387 RON (4 871 953 EUR) no ERAF, cietoksnis ir kļuvis par reprezentatīvu reģionālo centru kultūras mantojuma un tūrisma jomā. Šajā vietā tagad atrodas vietējo valsts iestāžu, kultūras iestāžu, kā arī NVO biroji, kas visi gūst labumu no projekta īstenošanas, tāpat kā Oradjas iedzīvotāji un tās viesi.

Turklāt renovācijas projekts piesaista papildu ieņēmumu plūsmu reģiona un vietējā līmenī un rada jaunas darbvietas kultūras, tūrisma un saistītajās nozarēs. Noslēdzot projektu, 2015. gadā bija radītas vai saglabātas 119 darbvietas un bija izveidoti 19 amati kultūras tūrisma jomā. Līdz 2018. gadam tūristu skaits bija pieaudzis par 300 %, piesaistot papildu ieņēmumus reģiona un vietējā līmenī un radot jaunas darbvietas kultūras, tūrisma un saistītajās nozarēs.

PIEMĒROTS IZVIRZĪTĀJAM MĒRĶIM: NIMFEJAS SPA UN SKAISTUMKOPŠANAS KOMPLEKSS ORADJĀ

Kad 2016. gadā noslēdzās Nimfejas projekts, labsajūtas straume sāka plūst krietni tālāk par Oradju Bihoras žudecā. Lielākais ūdens atrakciju parks šajā Eiropas reģionā piesaistīja ne tikai vietējo kopienu, bet tā sniegtos ieguvumus izbūvēja arī apmeklētāji un uzņēmumi ārpus reģiona robežām.

Nimfejas akvaparka teritorijas septiņos hektāros ir izmantotas jaunākās tehnoloģijas, lai izveidotu aizraujošu un ar ūdens atrakcijām papildītu pasauli tiem, kuri meklē adrenalīnu vai mierīgu, relaksējošu un dziedinošu vidi, vai arī abus. Atrakciju piedāvājumā ir 10 šļūkšanas caurules, 15 baseini peldēm un relaksācijai, rotaļu zonas bērniem, sešas saunas, masāžas saloni, turku pirts, korti sporta spēlēm un restorāni.

Projekts, kura budžets ir 88 342 934 RON (18 555 966 EUR), tajā skaitā 32 343 888 RON (6 793 663 EUR) no ERAF, palielināja vidējo tūristu skaitu Nimfejas kompleksā par 100 %, un kompleksā tika izveidotas 50 jaunas darbvietas.

www.aquapark-nymphaea.ro

INNO.RO — JAUNS SKATĪJUMS UZ UZŅĒMĒJDARBĪBAS TĪKLIEM

Ziemeļrietumu RDA Reģionālo ieguldījumu un inovatīvu finanšu instrumentu departamenta izstrādātās interneta platformas mērķis ir radīt dinamisku tiešsaistes ekosistēmu, kas varētu noteikt un radīt izaugsmes iespējas tās dalībniekiem.

Stabilai uzņēmējdarbības videi, kurā valda konkurence, ir nepieciešami digitālās komunikācijas mezgli, caur kuriem ātri un vienkārši dalīties ar informāciju un resursiem. Tādējādi profesionāļu kopienas veidošana, izmantojot tiešsaistes platformu un nodrošinot instrumentus un risinājumus, kas ir pielāgoti pašreizējām tehnoloģijām, ir dabiska atbilde uz esošajām tirgus vajadzībām.

Platforma radās no nepieciešamības pēc tiešsaistes ekosistēmas, kas ļautu ātri un efektīvi nodibināt kontaktus efektīvā un inovatīvā uzņēmējdarbības vidē ieinteresētajām personām, jaunuzņēmumiem, pētniekiem, vietējām iestādēm, lieliem uzņēmumiem, bankām un attīstītājiem.

INNO ir mūsu reģionālais risinājums, lai risinātu globālas problēmas: kā mēs varam izmantot jaunākos uzņēmējdarbības risinājumus kapitāla un cilvēkresursu potenciāla izmantošanai konkurences vidē? Tas padara uzņēmējdarbības vidi par uzņēmējdarbības kopienu. Dinamiskajā digitālajā mezglā un tiešsaistes centrā kombinēti 21. gadsimtam atbilstoši uzņēmējdarbības, ekonomikas, akadēmiski un administratīvi risinājumi. Katrs modulis piedāvā specifiskus instrumentus un risinājumus, lai tie jau šodien atbilstu rītdienas tirgus vajadzībām. Lietotājiem pieejami seši atšķirīgi moduļi, daudzveidīgi resursi un dažādi profilu veidi. Pieejami norādījumi par piekļuvi finansējuma avotiem, atbilstošu uzņēmējdarbības partneru atrašanu, darbinieku atrašanu un apmācību, efektīvu tehnoloģiju pārnesi, paātrinātu inovāciju un daudz ko citu.

Paralēli platformai esam izstrādājuši INNO mobilo lietotni (pieejama *App Store* un *Google Play*), caur kuru sākotnēji informēsim lietotājus par jaunumiem INNO.RO aptvertajās jomās un nosūtīsim paziņojumus no platformas. Lietotne tiks pastāvīgi attīstīta un tās nākotnes versijas ļaus lietotājiem pārvaldīt visas darbības platformā.

Pašreizējais modelis ir tikai pirmais solis ceļā uz nepieciešamās tiešsaistes ekosistēmas izstrādi. Mēs laipni lūdzam lietotājus sniegt ieteikumus vai ierosinājumus uzlabojumiem. Mēs uzaicinām jūs izveidot kontu, izmantot platformu un sniegt atsauksmes.

www.inno.ro

KLUŽĀ DARBU SĀK PAŠAPKALPOŠANĀS VELOSIPĒDU ĪRES PUNKTI

Klužas žudecā Klužas-Napokas administratīvā teritorija un Florestas un Apahidas kopienas apvienoja spēkus, lai izveidotu saskaņotu veloceliņu un ceļu tīklu, kura garums ir aptuveni 52 kilometri. Projekta atbalstam tika īstenota kampaņa velosipēdu lietošanai metropoles reģionā. Kopējais budžets 14 422 085 RON (3 031 224 EUR) apmērā, tajā skaitā 8 926 309 RON (1 876 114 EUR) no ERAF, tika izmantots, lai izveidotu jaunus veloceliņus 10,81 kilometra garumā un 50 pašapkalpošanās velosipēdu īres punktus. Tāpat projekta komanda sagatavoja un izplatīja 30 000 brošūras un vienu reklāmas filmu.

leguvēji no šīs iniciatīvas ir metropoles reģiona iedzīvotāji, velo kopiena, studenti un citas grupas, kas dzīvo pagaidu mājvietās, kā arī uzņēmējdarbības kopiena. Rezultātā šajā sistēmā tikai viena gada laikā reģistrējās 6000 lietotāju.

www.primariaclujnapoca.ro; www.clujbike.eu

CENTRĀLAIS PARKS BAJA-MARĒ PADARA “ZAĻĀKU” DZĪVI PILSĒTVIDĒ

Maramurešas žudecā Baja-Mares pašvaldības un tās kaimiņu rajonu iedzīvotāji bija galvenie labuma guvēji no reģiona jaunā publiskā parka, kas izveidots, atkārtoti izmantojot, pārplānojot un paplašinot šo vietu, lai radītu atpūtas un izklaides zonu. ERAF atbalstu 10 114 404 RON (2 124 795 EUR) apmērā saņēma projekts ar kopējo budžetu 15 921 814 RON (3 344 795 EUR) apmērā, kura mērķis ir labums vietējām kopienām un reģiona viesiem.

Parks un kaktusu ekspozīcijas centrs tika izveidoti, iestādot kokus, dzīvzogu un dēstus, uzceļot četras skatuves, trīs lapenes un bērnu rotaļu laukumu, izveidojot gājēju celiņus un apūdeņošanas sistēmu, lai ar šīm darbībām paplašinātu zaļo zonu, kas pieejama uz iedzīvotājiem. Jaunās ēkas ir īpaši pievilcīgas jauniem un daudzsološiem māksliniekiem, kuri var izstādīt savus darbus trīs tam paredzētajās vietās, un skolniekiem, kuri var apmeklēt nodarbības par botāniku un ekoloģiju, izmantojot parka mācību piedāvājumu.

www.baiamare.ro

SAVIENĪBAS LAUKUMĀ AIZROKAS DZIĻI, LAI ATJAUNOTU ORADJAS PUBLISKOS PARKUS

Savienības laukums ir simboliska vieta Oradjas pašvaldībā, kurā atrodas vairāki grezni šo vietu raksturojoši objekti. Projekta ietvaros veiktais darbs mainīja laukuma izskatu, no kā labumu gūst pilsētas iedzīvotāji, tās viesi un tūristi, kā arī iestādes un uzņēmumi, kam šeit atrodas biroji.

Pēc plaša mēroga atjaunošanas darbiem 2015. gadā laukums ir kļuvis par pilsētas vēsturisko un kultūras centru, piesaistot tajā esošajiem vēstures pieminekļiem un pilīm, kā arī mūsdienīgiem restorāniem un kafejnīcām desmitiem tūkstošu tūristu. ERAF finansējums 14 378 829 RON (3 022 028 EUR) apmērā no kopējā budžeta 24 084 363 RON (5 061 517 EUR) apmērā palīdzēja finansēt 11 no jauna izveidotas darbvietas un padarīja šo vietu pilsētas centrā pievilcīgāku kultūras pasākumiem un saimnieciskajai darbībai.

www.oradea.ro

Kohēzijas politikas atbalsts tīrai enerģijai ES salās

Salām, kurās dzīvo aptuveni 15 miljoni Eiropas iedzīvotāju, ir potenciāls būt par līderiem pārejā uz tīru enerģiju, ieviešot jaunas tehnoloģijas un īstenojot inovatīvus risinājumus. ES sniedz atbalstu, piedāvājot jaunas iespējas izaugsmei un jaunām darbvietām.

Eiropas Komisija strādā, lai izveidotu un atbalstītu tīras enerģijas potenciālu Eiropas salu kopienās.

Parīzes nolīgumā ir atzīts, ka salas ir sevišķi neaizsargātas pret klimata pārmaiņām un pārlietu atkarīgas no fosilās degvielas un enerģijas importa. ES ir vairāk nekā 2 200 apdzīvotas salas. Neskatoties uz tādu atjaunojamo energoresursu kā vēja, saules un viļņu enerģijas pieejamību, daudzās no tām energoapgāde ir atkarīga no dārgas fosilās degvielas importa.

Daudzas Eiropas salas ir nelielas izolētas sistēmas ar nelielu tirgu. Tomēr salām, kurās dzīvo aptuveni 15 miljoni Eiropas iedzīvotāju, ir potenciāls būt par līderiem pārejā uz tīru enerģiju, ieviešot jaunas tehnoloģijas un īstenojot inovatīvus risinājumus.

Patiešām, salas un salu reģioni ir īpašs gadījums enerģētikas politikas izpratnē to izolācijas, kā arī jaunu risinājumu izmēģināšanas un popularizēšanas potenciāla dēļ.

“Salām ir potenciāls būt par līderiem pārejā uz tīru enerģiju, ieviešot jaunas tehnoloģijas un īstenojot inovatīvus risinājumus.”

Iesaistīšanās iniciatīvā

Enerģētikas savienības stratēģijā ietilpstošā iniciatīva “Tīra enerģija ES salām” nodrošina sistēmu, lai ilgtermiņā palīdzētu salām pašām ar zemām izmaksām ražot ilgtspējīgu enerģiju. Tā rezultātā tiks:

- > **samazinātas enerģijas izmaksas** līdz ar lielākiem atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas apjomiem un enerģijas uzglabāšanas objektu un pieprasījuma reakcijas sistēmu izveidi, izmantojot jaunākās tehnoloģijas;
- > **uzlabota energoapgādes drošība salām**, kas kļūs mazāk atkarīgas no importa;
- > **uzlabota gaisa kvalitāte** — zemākas siltumnīcefekta gāzu emisijas un mazāka ietekme uz salu dabisko vidi;
- > **izveidotas jaunas darbvietas** un uzņēmējdarbības iespējas, uzlabojot salu ekonomisko pašpietiekamību.

Iniciatīva “Tīra enerģija ES salām” tika aizsākta 2017. gada maijā, kad Eiropas Komisija un 14 ES dalībvalstis¹ parakstīja politisko deklarāciju. Arī citas dalībvalstis tika uzaicinātas pievienoties.

2018. gadā tika izveidots īpašs iniciatīvai veltīts sekretariāts, un tas nodrošina salām visaptverošus norādījumus par to, kā sākt un turpināt pāreju uz tīru enerģiju. Tas tiek panākts ar ieinteresēto personu iesaistīšanas metodoloģiju, atbalstu pārejas programmas sagatavošanā, spēju veidošanu, tehnisku atbalstu projektu un finanšu plānu izstrādē, kā arī kontaktu veidošanas un kopienu veidošanas iespējām.

Pēc 2019. gada februārī izsludinātā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus tika atlasīti 26 izmēģinājuma projekti, kas saņems atbalstu pārejas uz tīru enerģiju programmas sagatavošanai. Pirmajā posmā programmas līdz 2019. gada vasarai izstrādās un publicēs sešas salas — **Aranu salas** (Īrija), **Cresa-Lošija** (Horvātija), **Sifna** (Grieķija), **Kulatra** (Portugāle), **Salīna** (Itālija) un **La Palma** (Spānija). Vēl citas 20 salas, kas atrodas Īrijā, Grieķijā, Spānijā, Francijā, Horvātijā, Itālijā, Portugālē, Somijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē, to paveiks līdz 2020. gada vasarai.

Šīs 26 salas tika atlasītas atbilstoši to potenciālam izveidot kvalitatīvu pārejas procesu ar sekretariāta atbalstu. Īpaša uzmanība tika pievērsta tādu salu iekļaušanai, kas aptver iespējami plašu ģeogrāfisko un kontekstuālo nosacījumu dažādību, lai tie kalpotu kā iedvesmojoši piemēri iespējami lielākam Eiropas salu skaitam nākamajos gados.

ES finansējums ieguldījumiem tīrā enerģijā, tostarp salām, ir pieejams, piemēram, no kohēzijas politikas, programmas “Apvārsnis 2020”, programmas *LIFE* un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta.

Pielāgots kohēzijas politikas atbalsts

Iniciatīva “Tīra enerģija ES salām” ļoti labi iederas kopējos kohēzijas politikas mērķos attiecībā uz ES ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Politika sniedz nozīmīgu ieguldījumu Enerģētikas savienības stratēģijas īstenošanā uz vietas, tostarp ES salās.

1) Igaunija, Grieķija, Spānija, Vācija, Dānija, Francija, Horvātija, Īrija, Itālija, Kipra, Malta, Portugāle, Zviedrija, Somija

AJOSEFSTRATIJĀ GRIEKIJĀ UZSILST ATJAUNOJAMIE ENERGORESURSI

Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētā projekta "AJosefstratijas "zaļā" sala" mērķis ir panākt to, ka vismaz 85% no salas enerģijas patēriņa tiks ražota no vēja un fotoelementu sistēmu avotiem. Līdzīgi kā citas Grieķija salas, kuras atrodas tālu no Grieķijas kontinentālās daļas, AJosefstratija nav pieslēgta valsts elektroapgādes tīklam. Līdz šim tā ir izmantojusi valsts elektrības uzņēmuma ar dīzeļdegvielu darbināmus ģeneratorus. Salā tiks uzstādītas gan vēja, gan fotoelementu sistēmas.

Lielā turbīna un fotoelementu parks ražos elektrību, kuras pārpalikums tiks pārvērsts termiskā enerģijā un uzkrāts tvertnēs. Līdz ar jaunā siltumapgādes tīkla izveidi sistēma nodrošinās siltumu salas ēkām. Sagaidāms, ka 2017. gadā uzsāktais projekts, kura kopējais budžets ir 8,5 miljoni EUR, tiks pabeigts 2022. gadā (kopā ar testēšanas ciklu). Jau ir pieņemti tiesību akti, kuros projekts apzīmēts kā izmēģinājuma projekts, ir veikta hibrīda staciju un rajonu siltumtīklu izpēte un veiktas konsultācijas ar attiecīgajām ieinteresētajām personām par starpsavienojumu, pārvaldes un maksas noteikšanas jautājumiem.

Tas ietver ieguldījumus energoefektivitātē, atjaunojamo energoresursu enerģijā, viedas enerģētikas infrastruktūras izveidē un virzībā uz transporta nozari ar samazinātu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, kā arī mazoglekļa pētniecību un inovāciju. Šie ieguldījumi palīdz ne vien panākt Enerģētikas savienības mērķu sasniegšanu un dalībvalstīm sasniegt ES klimata un enerģētikas mērķus, bet arī atbalsta reģionālo attīstību, konkurētspēju, vienlaikus pievēršoties arī enerģētiskās nabadzības problēmai un energoapgādes drošības uzlabošanai. Tie visi ir būtiski ieguvumi arī salām.

Kohēzijas politika pati par sevi sniedz strukturālus un ilgtermiņa risinājumus tām problēmām, ar kurām reģioni, tostarp

salas, saskaras. Programmas ļauj izmantot pielāgotu pieeju, kas izstrādāta, sadarbojoties ar nozīmīgākajiem vietējiem dalībniekiem, kā arī pielāgot to mainīgajiem apstākļiem.

Vēl viens elements, kas var būt sevišķi būtisks daudzām salām, ir tas, ka kohēzijas politika pievērš īpašu uzmanību attiecīgajai teritorijai pielāgotai inovācijai, pamatojoties uz lietpratīgas specializācijas stratēģijām. Tādējādi tā ir galvenā ES politika, kas aktīvi atbalsta teritoriālo kohēziju un ilgtermiņa ieguldījumus teritorijās ar ģeogrāfiskām īpatnībām.

Būtiska loma turpmākā enerģētikas jautājumu veicināšanā un atbalstīšanā, tostarp zinātnības un pieredzes apmaiņā starp

salām, var būt ES makroreģionālajām stratēģijām, kas aptver Alpu, Baltijas jūras, Donavas un Adrijas un Jonijas jūras reģionu, kā arī Eiropas teritoriālajai sadarbībai — *Interreg*.

Panākumu pamatā ir kvalitatīvu projektu īstenošana uz vietas, lai panāktu iedzīvotājiem un uzņēmumiem faktiskus uzlabojumus un paātrinātu ES salu dekarbonizāciju. Šajā kontekstā iniciatīvā “Tīra enerģija ES salām” veiktais darbs var būt sevišķi noderīgs. Pārejas uz tīru enerģiju programmas sagatavošana, spēju veidošana un tehnisks atbalsts iesaistītajām

salām, kā arī pieredzes un ideju apmaiņa nozīmē to, ka tas var būt efektīvs līdzeklis kvalitatīvu projektu plūsmas izveidei, kas var pieteikties uz kohēzijas politikas līdzfinansējumu.

Piemēram, **Menorka** Spānijā strādā, lai turpinātu uzlabot un atjaunināt dekarbonizācijas stratēģiju 2030. gadam un saņem sekretariāta atbalstu kā viens no iepriekš minētajiem izmēģinājuma reģioniem. Dekarbonizācijas stratēģija jau ir ievērojami attīstīta, un tās mērķis ir panākt 85% atjaunojamo energoresursu īpatsvaru elektrības ražošanā līdz 2030. gadam,

VIRZĪBA UZ TĪRĀKU TRANSPORTU GOTLANDĒ ZVIEDRIJĀ

Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētā projekta “Ilgtspējīgs transports” mērķis ir uzlabot energoefektivitāti un samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas Gotlandes salā. Jo īpaši ar to ir paredzēts pievērsties valsts mērķim līdz 2030. gadam samazināt Zviedrijas transporta nozares ietekmi uz klimata pārmaiņām par 70%. Projekta mērķis ir sasniegt MVU, kuri darbojas tieši autotransporta jomā vai izmanto iekārtas rūpnieciskiem vai būvniecības mērķiem. Mērķis ir palīdzēt šiem uzņēmumiem uzlabot to energoefektivitāti ar lekcijām, semināriem un konsultācijām par energoefektivitāti. Cits projekta virziens pievēršas sabiedriskā transporta turpmākai izmantošanai, tostarp uzlabotiem intermodālās mobilitātes risinājumiem. Projekta kopējais budžets tā darbības laikā no 2018. gada līdz 2021. gadam ir aptuveni 1 miljons EUR. Ilgtermiņā projekta “Ilgtspējīgs transports” mērķis ir samazināt klimata pārmaiņu ietekmi, ko salā rada transports, uzlabojot energoefektivitāti un plašāk izmantojot atjaunojamo energoresursu enerģiju.

<https://klimatsynk.se/projektportfoljer/hallbara-transporter/hallbara-transporter.html>

SICĪLIJAS UN MALTAS SADARBĪBA, LAI PĀRVARĒTU ATJAUNOJAMO ENERGORESURSU ENERĢIJAS PLAISU

Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētajā projektā “Scenāriji atjaunojamo energoresursu enerģijai salā” definētas kopējās stratēģijas, lai pārvarētu plaisu, kas šķir Sicīliju un Maltu no Eiropas vidējiem rādītājiem atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošanā, un veicināt tehnoloģiju pārnesei un paraugpraksi. Turklāt tika veikti pasākumi, lai salīdzinātu un novērtētu enerģētikas stratēģiju vides un sociālekonomiskos aspektus un lai identificētu un īstenotu rīcības plānu plašākai atjaunojamo energoresursu izplatībai.

Projekta ietvaros tika izveidota vides, sociālekonomisko datu banka, kas saistīta ar atjaunojamo energoresursu enerģijas avotu izmantošanu, un atjaunojamo energoresursu enerģijas atlants, lai iezīmētu kartē iekārtas un paraugpraksi Maltas

teritorijā un Agridžento un Raguzas provincēs Sicīlijā. Apmānīšanās ar paraugpraksi un tās izplatīšana radās arī divu atjaunojamo energoresursu enerģijai veltītu ekskursiju rezultātā, kurās universitāšu studenti un pētniecības jomā nodarbinātie tika iepazīstināti ar nozīmīgākajām atjaunojamo energoresursu enerģijas ražotnēm. Savukārt enerģijas forumā, plenārsesijā organizētā seminārā un četrās ieinteresēto personu grupās ar uzņēmējiem, inženieriem, politiķiem un iedzīvotājiem tika sagatavotas atjaunojamo energoresursu enerģijas īstenošanas stratēģijas. Visbeidzot, katrā teritorijā tika izveidots atjaunojamo energoresursu enerģijas punktu apmaiņas tīkls, kurā savienoti pārrobežu partneri, lai informētu un uzlabotu informētību par atjaunojamo energoresursu enerģiju. Projekts norisinājās no 2011. gada līdz 2012. gadam ar kopējo budžetu 0,6 miljonu EUR apmērā.

<https://bit.ly/2TLqZ76>

būtiski samazināt fosilo degvielu izmantošanu un veicināt elektrifikāciju transporta un mājokļu sektorā kopā ar visaptverošu pasākumu kopumu, lai pielāgotu elektroapgādes sistēmu tik augstam atjaunojamo energoresursu īpatsvaram, tajā skaitā akumulatoru baterijas. Tā kā Menorka ir UNESCO biosfēras rezervāts, stratēģijā ir paredzēti arī vairāki papildu ieguvumi, tostarp energoapgādes drošība, sociālā līdzdalība, ieguvumi vietējai ekonomikai un darbvieta, vides ilgtspējība un integrācija salas ainavā un mantojumā.

Komisija arī atbalsta šos centienus tiešākā veidā, iesaistoties diskusijās par to, kā veicināt stratēģijas īstenošanu, maksimāli palielināt pieejamo ES finansējumu, tostarp no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, un veicināt privātos ieguldījumus. Komisijas Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta un Enerģētikas ģenerāldirektorāta pārstāvju kopīgā vizīte notika 2019. gada janvārī, lai sniegtu atbalstu šajā darbā, un apmainīšanās ar zināšanām turpināsies.

Kohēzijas politika ir viens no nozīmīgākajiem finansējuma avotiem tālākajiem reģioniem, lai tie veiktu enerģētikas pāreju. Īstenojot apņemšanos — 2017. gada oktobra Paziņojumā, kurā izklāstīta stratēģija tālākajiem reģioniem — par prioritāti ES un starptautiskā mērogā noteikt labo praksi, kuru iniciatīvas “Tīra enerģija ES salām” ietvaros izstrādājuši šie reģioni, tie uzņemas nozīmīgu lomu šajā iniciatīvā.

Piemēram, **Kanāriju salās** tās prezidentūras tālāko reģionu prezidentu konferencē laikā notika iniciatīvas “Tīra enerģija ES salām” 2. forums, kurā visi tālākie reģioni varēja prezentēt labo praksi enerģētikas jomā. Kā vēl vienu piemēru var minēt Reinjonas salu, kas kopā ar Komisijas pārstāvjiem un Francijas valsts pārvaldes iestādēm izmēģināja Paziņojumā ierosināto jauno pārvaldības instrumentu, lai paātrinātu enerģētikas pāreju.

Ieguldījumi enerģētikas pārejā

Raugoties nākotnē, Komisijas priekšlikums kohēzijas politikai nākamajā 2021.–2027. gada finanšu periodā ir uzsvērt tās prioritātes, kas palīdzēs Eiropai saglabāt konkurētspēju un pielāgoties globalizācijai un tehnoloģijas pārmaiņām, tostarp izaicinājumiem, kas saistīti ar pāreju uz tīru enerģiju.

Lai popularizētu un veicinātu tīru un godīgu enerģētikas pāreju, nozīmīgam finansējuma apjomam būs jābūt obligāti koncentrētam uz politikas mērķi par videi nekaitīgāku mazoglekļa Eiropu, tostarp ieguldījumos energoefektivitātē, atjaunojamo energoresursu enerģijā un viedajās enerģijas sistēmās, tīklos un uzglabāšanā vietējā līmenī.

Turklāt priekšlikums sniedz nozīmīgu atbalstu, lai risinātu plašākas problēmas, kas saistītas ar strukturālo pārkārtošanos, piemēram, pāreju uz tīru enerģiju. Tas ietver atbalstu ekono-

mikas dažādošanai, piemēram, atbalstu MVU, biznesa inkubatoriem, inovācijai un rūpniecības un pētniecības sadarbībai, spēju veidošanai un prasmju uzlabošanai, kā arī ilgtspējīgam transportam un sociālajai iekļaušanai.

Visos šajos veidos kohēzijas politika palīdz dalībvalstīm un reģioniem, tajā skaitā salām, prognozēt ar pāreju uz tīru enerģiju un citiem pašreizējiem izaicinājumiem saistītas struktūrālas pārmaiņas un pārvaldīt to sekas mērķtiecīgā un pielāgotā veidā. Bieži vien dažādi vietējie apstākļi neļauj izmantot vienus un tos pašus risinājumus visos gadījumos un atbalstam jābūt pielāgotam konkrētām vietām un jāpiedāvā integrēti pasākumi atbilstoši vietējām vajadzībām. Kohēzijas politika var aktīvi atbalstīt dažādošanas popularizēšanu un virzību uz augšu vērtības veidošanas ķēdē ES reģionos, jo īpaši, pamatojoties uz to lietpratīgas specializācijas stratēģijām.

Ņemot vērā gatavošanos nākamās paaudzes kohēzijas politikas programmām, Eiropas pusgada valstu ziņojumos 2019. gadam un to īpašajā pielikumā par investīciju norādījumiem kohēzijas politikas finansējumam 2021.–2027. gadā tiek izcelta tīras enerģijas nozīme salās, kad vien tas ir atbilstoši.

Salas visā ES tiek aicinātas izpētīt visas pieejamās iespējas kohēzijas politikas atbalstam to dekarbonizācijai pašreizējā, kā arī nākamajā periodā. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://europa.eu/!Cq49rt>

<https://euislands.eu/clean-energy-islands-start>

ES neapmierinātības ģeogrāfija

Saistībā ar 23.–26. maijā gaidāmajām nākamajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām pieaug bažas par arvien pieaugošo nepatiku pret ES. Pirmajā rakstā izdevuma *Panorama* rakstu sērijā par balsošanu pret ES izcelti daži no iemesliem, kas ir pamatā tam, kādēļ pilsoņi neuzticas ES un valstu valdībām.

Pēdējās desmitgades laikā pret ES noskaņotas partijas visā Eiropas Savienībā ir dubultojušas par tām balsojušo skaitu. Partijas, kas stingri iestājas pret ES integrāciju, kā tas definēts *Chapel Hill* ekspertu aptaujā¹, ir palielinājušas par tām nodoto balstu skaitu ES-28 valstu vēlēšanās no 9% 2008. gadā līdz 18% 2018. gadā.

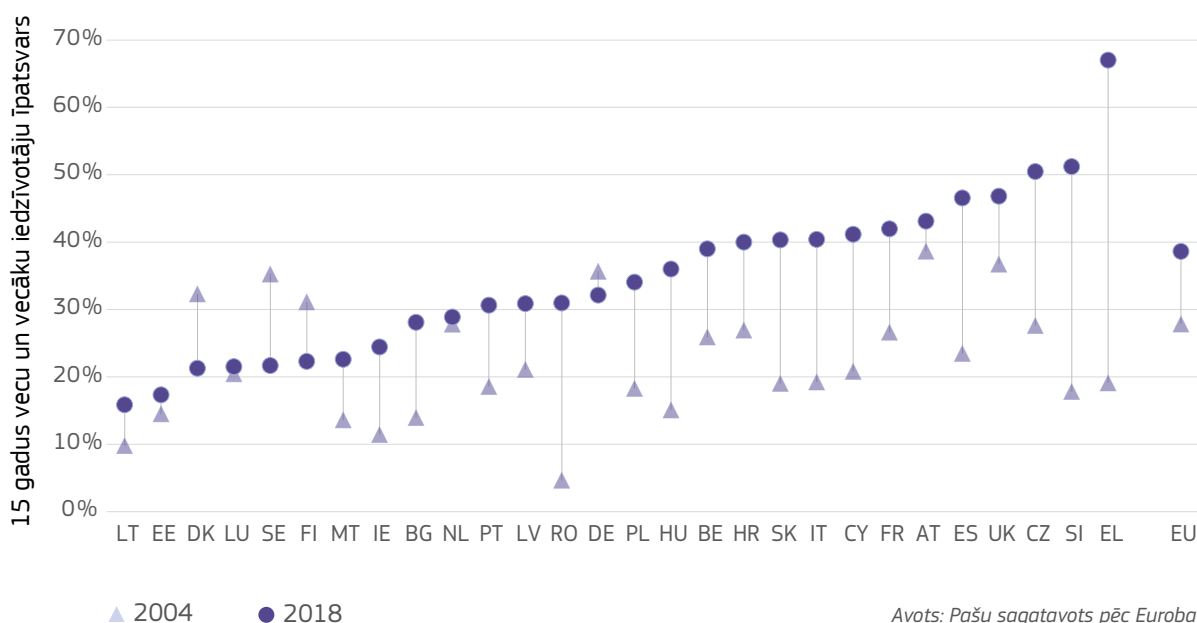
Iemesls nav meklējams izmaiņās atsevišķās lielās dalībvalstīs. Gluži pretēji, pusē no dalībvalstīm pret ES noskaņotajām partijām kopš 2008. gada ir bijis vērojams balsu pieaugums. 10 dalībvalstīs pieaugums ir pārsniedzis 10 procentpunktus. Šim straujajam pieaugumam var būt ietekme arī uz Eiropas Parlamenta vēlēšanām 2019. gada maijā.

Pret ES noskaņoto partiju popularitātes pieaugums atspoguļo arvien pieaugošo nepatiku pret ES. ES iedzīvotāju skaits, kuri bieži neuzticas ES, ir audzis no 29% 2008. gadā līdz pat augstajiem 47% 2013. gadā, bet tas nedaudz samazinājās līdz 39% 2018. gadā. Pēdējo desmit gadu laikā to iedzīvotāju skaits, kuri bieži neuzticas ES, ir pieaudzis 21 no 28 dalībvalstīs. 12 dalībvalstīs tas ir pieaudzis par vairāk nekā 10 procentpunktiem, savukārt trijās dalībvalstīs — Čehijā, Grieķijā un Slovēnijā — 2018. gadā ES bieži neuzticējās lielākā daļa iedzīvotāju.

Neuzticēšanās valstij

Augsts neuzticēšanās līmenis nav raksturīgs vienīgi ES. Iedzīvotāji bieži neuzticas arī valstu valdībām. 12 dalībvalstīs lielākā daļa iedzīvotāju neuzticas valsts valdībai. Gandrīz visās dalībvalstīs neuzticēšanās valsts valdībai ir augstāka nekā ES kopumā. Lai gan neuzticēšanās valstu valdībām reti kad tiek izmantota, lai propagandētu valsts sadalīšanu, vairākas partijas izmanto neuzticēšanos ES, lai aicinātu radikāli samazināt tās lomu vai izstāties no ES.

Iedzīvotāju skaits, kuri bieži neuzticas ES, 2004–2018

Avots: Pašu sagatavots pēc Eurobarometer datiem

1) <https://www.chesdata.eu/>

Lai izprastu, kādēļ iedzīvotāji balso par partijām, kas iestājas pret ES integrāciju, tika savākti dati par balsojumu nesenākajās valstu vēlēšanās no vairāk nekā 63 000 vēlēšanu iecirkņiem ES-28. Balstoties uz pētījumu par populismu Eiropā un ASV, šajā darbā tika pārbaudīts, vai tie paši faktori ir saistīti ar balsošanu pret ES.

Pētījumā par populismu izceltas vairākas atsevišķas pazīmes. Par populistiem ir tendence balsot vecākiem, strādnieku šķīrai piederošiem vīriešiem ar zemiem ienākumiem un zemu kvalifikāciju, kas neļauj pārvarēt modernās ekonomikas izaicinājumus. Pētījums arī parāda, ka par populistiem vairāk balso nelielās pilsētās un lauku apvidos, kā arī panīkušos reģionos.

Lai gan eksistē spēcīga saikne starp populismu un iestāšanos pret ES integrāciju, starp tām pastāv atšķirība. *Chapel Hill* ekspertu aptaujā noskaidrots, kuras partijas lielā mērā paļaujas uz tādu retoriku, kura iestājas pret eliti un pret institūcijām, kas ir galvenā populisma iezīme. Partijas, kas paļaujas uz šo retoriku, ne vienmēr iestājas pret ES integrāciju. Piemēram, *Podemos* Spānijā lielā mērā raksturīga retorika, kas iestājas pret eliti, taču tā zināmā mērā atbalsta ES integrāciju. Citas partijas, kas zināmā mērā iestājas pret ES integrāciju, tādas kā AK Konservatīvā partija vai Nīderlandes *Christen Unie*, neizmanto pret eliti vērstu retoriku.

Vairāki faktori, kas ir populisma virzītājspēks, sekmē balsošanu pret ES. Reģionos ar ekonomikas lejupslīdi ilgtermiņā, zemiem nodarbinātības rādītājiem, zemu augstāko izglītību ieguvušo iedzīvotāju skaitu, zemu iedzīvotāju blīvumu un augstu iedzīvotāju skaitu pēc 65 gadu vecuma vairāk balso par partijām, kas iestājas vai stingri iestājas pret ES integrāciju.

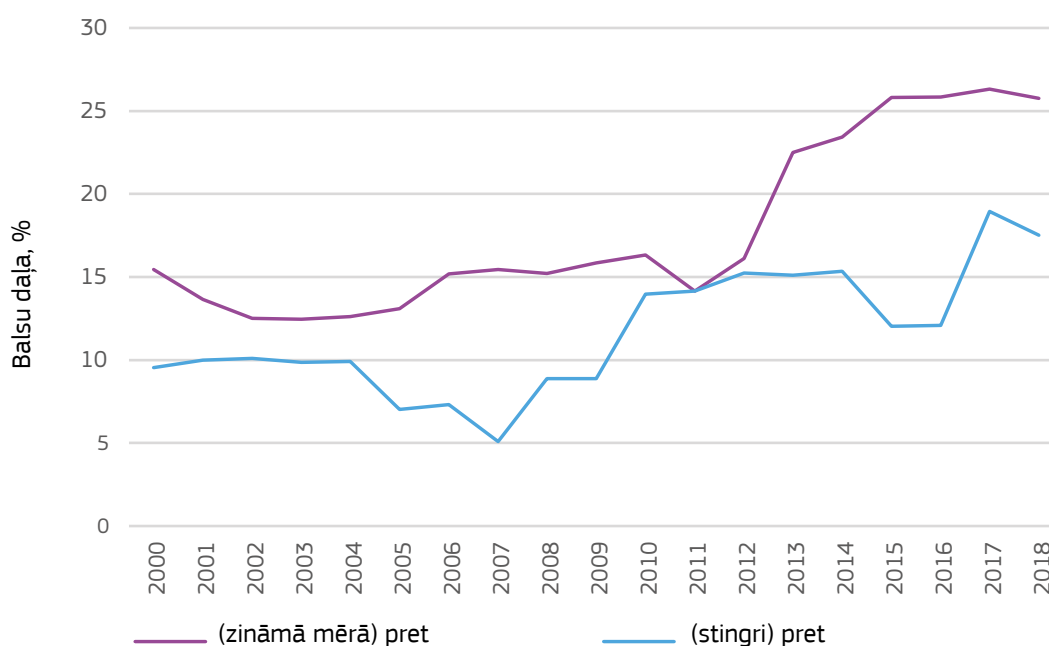
Bažas par nākotni

Vispārsteidzošākā izrādījās ekonomiskās attīstības līmeņa ietekme: reģionos ar augstāku IKP uz vienu iedzīvotāju vairāk balsoja par partijām, kas iestājas pret ES. Tā kā reģionos ar zemiem ienākumiem vairāk balso par populistiem, bija sagaidāms, ka zems IKP uz vienu iedzīvotāju varētu sekmēt balsošanu pret ES. Taču izrādās, ka pret ES balso nevis nabadzīgākie reģioni, bet gan reģioni, kuriem kādreiz ir klājies labāk, taču kuros iestājies panīkums attiecībā pret pārējo valsti. Iespējams, ka šiem reģioniem trūkst prasmju un rūpniecības aktivitātes, lai panāktu labklājību ekonomikā, kurā lielāka uzmanība tiek pievērsta inovācijai un tehnoloģijām. Rezultātā šo reģionu iedzīvotājiem ir bažas par sava reģiona nākotni.

Par to liecina fakts, ka reģionos, kur samazinās darbvietu skaits rūpniecībā, arī vairāk balso pret ES. Relatīvi augsts IKP

Balsu skaits ES-28 par partijām, kas iestājas pret ES integrāciju, 2000–2018

Avots: Pašu sagatavots pēc CHES datiem un valstu avotiem

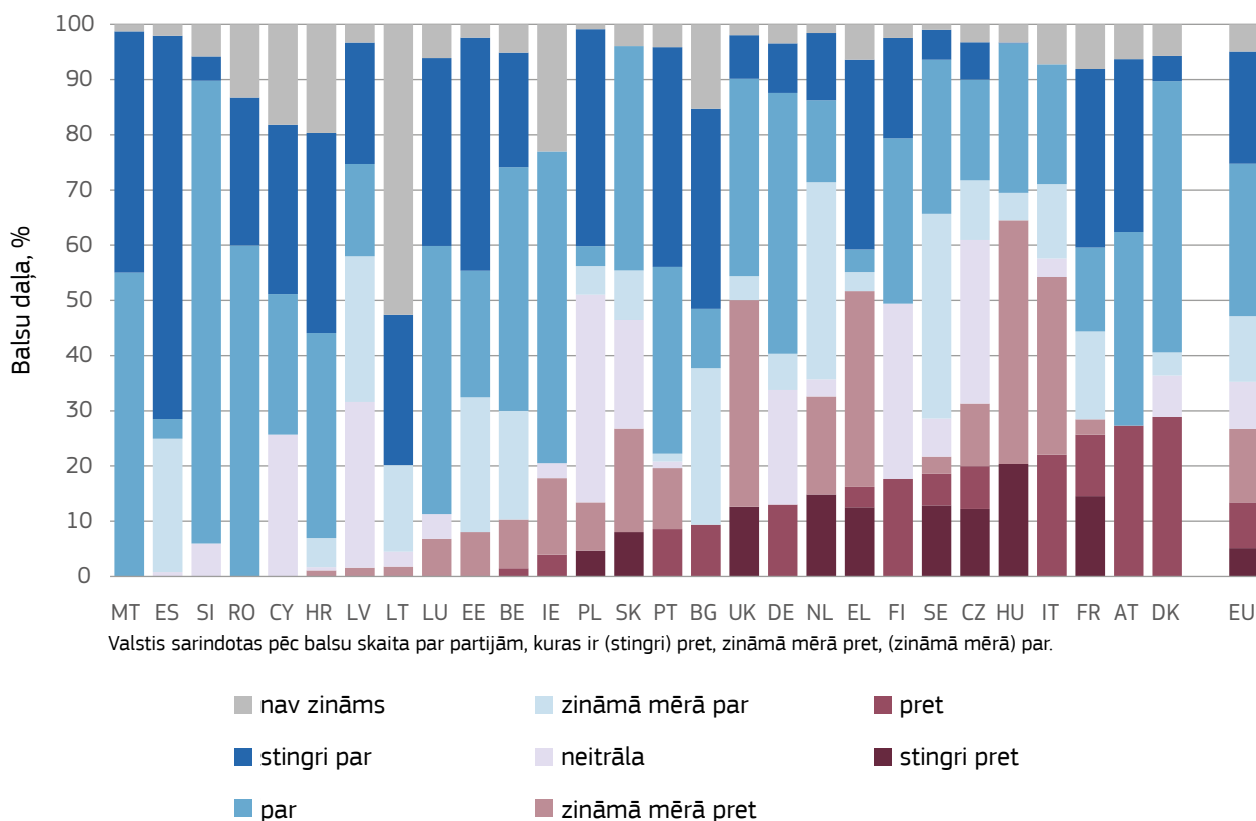
uz vienu iedzīvotāju kopā ar ekonomikas lejupslīdi ilgtermiņā var izrādīties sevišķi auglīga augsne neapmierinātībai un pat aizvainojumam. Dažas populistu partijas ir skaidri pievērsušās kādreizējiem rūpniecības reģioniem, jo viņi pilnīgi pamatoti cerēja šeit iegūt vairāk balsu.

Citi pārsteidzoši secinājumi bija, ka iedzīvotāju skaita un nodarbinātības līmeņa samazināšanās nevis palielināja, bet samazināja balsošanu pret ES un ka migrācijas saldo nebūtiski ietekmēja vai vispār neietekmēja balsošanu pret ES.

Nākamajos *Panorama* izdevumos publicētajos rakstos tiks detalizētāk atspoguļota nabadzības, demogrāfijas, migrācijas un ES politikas nostādņu ietekme.

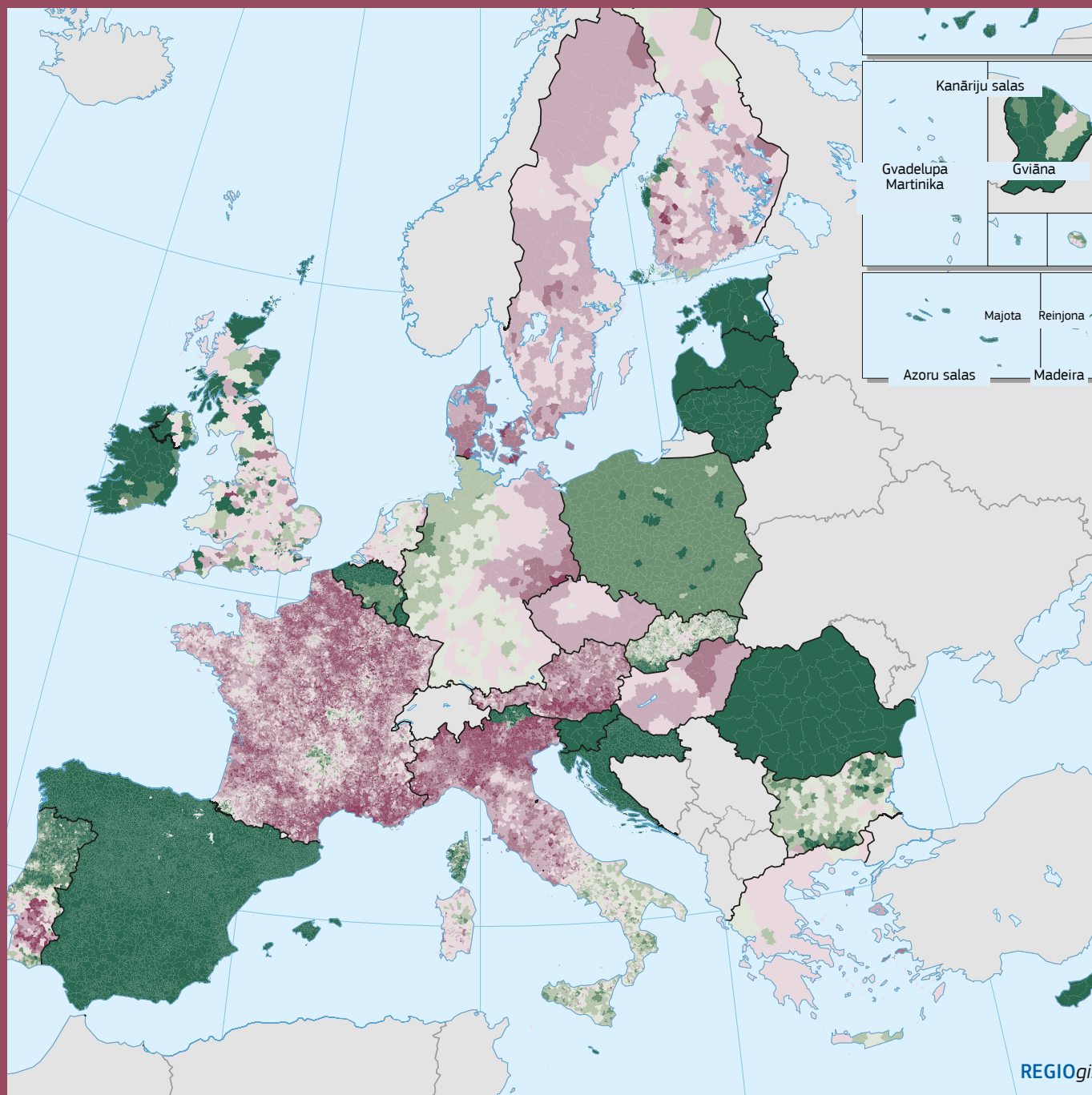
Lai uzzinātu vairāk par ES neapmierinātības ģeogrāfiju, lūdzu, skatiet rakstu un interaktīvās kartes vietnē:
https://ec.europa.eu/regional_policy/mapapps/elections/EUdis-content.html

Balsis pēc partijas pozīcijas attiecībā uz ES integrāciju, 2013–2018

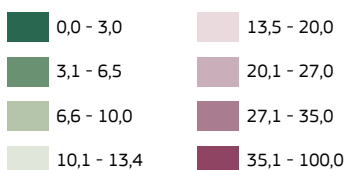

Avots: Pašu sagatavots pēc CHES datiem un valstu avotiem

Balsu skaits par partijām, kas ir pret vai stingri pret Eiropas integrāciju (2013–2018)

% no derīgām balsīm

Avoti: Valstu iestādes, CLEA, Chapel Hill ekspertu aptaujas 2014. gadā un 2017. gadā,

Eurogeographics, REGIO ĢD
 2018. gads: IT
 2017. gads: BG, CZ, DE, FR, MT, NL, AT
 2016. gads: IE, ES, HR, CY, LT, RO, SK
 2015. gads: DK, EE, EL, PL, PT, FI, UK
 2014. gads: BE, LV, HU, SI, SE
 2013. gads: LU
 ES-28 vidējais rādītājs = 13,4%

© Eiropas Nacionālo kartēšanas aģentūru asociācija (EuroGeographics Association) administratīvo robežu noteikšanai

MEDIJU PROGRAMMA *YOUTH4REGIONS*

Mediju programma *Youth4Regions* atbalsta nākamās reģionālajā politikā specializētu žurnālistu paaudzes attīstību. Tā rosina šos jaunos eiropiešus iesaistīties komunikācijā par ES finansētiem projektiem.

Šeit publicēti divi atlikušie teksti, kas uzvarējuši *YOUTH4REGIONS* blogu veidošanas konkursā jaunajiem žurnālistiem.

Dalīšanās un rūpes par jaunajiem bēgļiem Flandrijā

Paula pašreiz studē žurnālistiku Valjadolidā Spānijā. Viņa aktīvi interesējas par sociāliem jautājumiem un vēlētos

specializēties starptautiskajā žurnālistikā. Viņa arī dalās ar savu interesi par kultūru, rakstot atsauksmes par grāmatām savā blogā (lavoza-ticedida.com).

Lai palīdzētu integrēties, projekts “*CURANT*” Antverpenē Beļģijā uzņem 17 līdz 22 gadus vecus jauniešus dzīvošanai kopā ar tāda paša vecuma vietējiem iedzīvotājiem. Piecieties no rīta, lai brokastotu kopā ar savu dzīvokļa kaimiņu, nav nekas neparasts kādam, kurš dzīvo Flandrijas reģionā Antverpenē, ja vien šis dzīvokļa biedrs nav kāds no daudzajiem bēgļiem, kuri ik gadu ierodas Beļģijā.

ES projektā “*CURANT*” 66 gadījumos izveidota sadarbība starp vietējiem iedzīvotājiem un tiem, kuri bijuši spiesti pamest savu valsti — šajā gadījumā tie ir jaunieši 17 līdz 22 gadu vecumā. Bēgļi un viņu “draugi” saņem 250 EUR mēnesī un dzīvo vai nu divām personām paredzētos dzīvokļos vai arī mājās, kas var uzņemt 16 personas. Līdz šim “*CURANT*” ir palīdzējis 66 bēgļiem uzlabot dzīves apstākļus, līdz projekta beigām (2020. gadā) šim skaitam būtu jāpalielinās vismaz līdz 75 personām.

Taču tā nav tikai vieta, kur pārļaut nakti. Vietējo iedzīvotāju un bēgļu attiecību pamatā ir integrācija sabiedrībā apstākļiem pielāgotu kursu, izglītības un apmācības veidā un likumīgs

“Vietējo iedzīvotāju un bēgļu attiecību pamatā ir integrācija sabiedrībā kursu, izglītības un apmācības veidā.”

aizbildnis, kurš kļūst par viņu jauno sargeņģeli. Šie pavadoņi tiek rūpīgi izvēlēti, pirms tos sadala pa pāriem ar gados jaunajiem bēgļiem, jo abiem ir jāuztur labas attiecības.

Aktivitātes ietver nīderlandiešu valodas, kurā runā šajā reģionā, apgūšanu, darba meklējumus un sabiedrisko sakaru tīkla veidošanu. Tas ir pamats, lai sāktu jaunu dzīvi vai turpinātu esošo labākos apstākļos. Visiem dalībniekiem pienākas arī sociālā darbinieka palīdzība, jo īpaši bēgļi saņem atbalstu, lai palīdzētu viņiem kļūt neatkarīgiem, psiholoģisko atbalstu un konsultācijas par integrāciju un karjeru.

Projekts “CURANT” sniedz atbalstu neaizsargātākajai gados jauno bēgļu grupai. Līdz 18 gadu vecumam viņiem ir pieejams finansiāls atbalsts, integrācijas kursi un likumīgs aizbildnis, taču šīs priekšrocības tiek zaudētas, sasniedzot pilngadību. Resursu, izglītības un darba trūkums rada situāciju, kad arvien vairāk jauniešu dzīvo nepietiekami attīstītos apvidos un ilgtermiņā ir atkarīgi no sociālajiem pabalstiem. Faktiski 2016. gadā Antverpenē pabalstus saņēma 378 novārtā atstāti

jaunieši 17 līdz 22 gadu vecumā. Šis skaitlis ir tik liels tāpēc, ka šajā mazajā pilsētā nonāk trešā daļa no bēgļiem, kuri ierodas Flandrijā.

Projekta “CURANT” īstenošana nebūtu iespējama bez koordinācijas, kuru nodrošina Antverpenes Sociālās labklājības dienests — publiska iestāde, kas atbild par mājokļu piešķiršanu — un Antverpenes Universitātes Migrācijas un starpkultūru studiju centrs, kas veic ietekmes novērtēšanu dzīvošanai komunālos mājokļos un palīdz motivēt bēgļus. Citu partneru vidū ir NVO JES vzw, Vormingplus Antwerpen un Solentr, kā arī Atlas Inburgering en Integratie.

Projekta kopējais budžets ir 6 miljoni EUR, no kuriem gandrīz 5 miljoni EUR nāk no Eiropas Reģionālās attīstības fonda. ■

Maksimāla iespēju izmantošana tuvāk mājām

“Ar ES atbalstu tev nav jāpārceļas kur citur, lai attīstītu savu potenciālu. Tu vari palikt mājās un palīdzēt savam reģionam.”

Magdalēnai ir grāds vlingvistikā un žurnālistikā un viņa studē poļu valodu un literatūru Katovicē. Viņa arī raksta NVO, kas darbojas sociālajā jomā, un pasniedz angļu valodu.

Vai ir sajūta, ka vēlies pārvākties dzīvot citur? Kā skeptiski noskaņots tīnis, kas dzīvo nelielā pierobežas ciematīnā, tu, iespējams, nesaskati nekādas iespaidīgas izaugsmes iespējas savā reģionā. Uz Poliju? Jā, taču tev būtu jāpārceļas. Uz Vāciju? Iespējams, taču tu nevēlies emigrēt. Visdrīzāk, ka tu pabeigsi mācības šeit un tad pārcelsies uz labāku vietu ārpus sava reģiona. Ko vēl tu vari darīt? Tieši tā parasti arī notiek.

Patiesībā, ne gluži tā. Varu tev apliecināt, ka ES stratēģija nav padarīt neapdzīvotus mazāk populārus reģionus un padarīt darba tirgu spēcīgāku tikai dažās vietās. ES darbojas kā organisms, kas sastāv no savienotiem reģioniem jeb “mazām dzimtajām vietām”. Ja kāda no tām kļūst vājāka, mums ir jāstrādā, lai to uzlabotu. Tieši šī iemesla dēļ tev nav jāpārvācas dzīvot citur.

Varbūt tev ir jāieskatās ES finansējuma piedāvājumā, lai uzzinātu, kas notiek. Vācietis teiktu: “*Karriere ohne Grenzen...*” Vai varbūt: “Iepazīšanās ar pārrobežu karjeras iespējām Saksijā un Lejassilēzijā”. Vai skan garlaicīgi? Nebūt ne! Šis projekts, kas tika uzsākts 2010. gada novembrī, parāda pārrobežu reģionu, piemēram, Neises reģiona, slēpto potenciālu. Šis nosaukums attiecas uz stratēģiju, kurā 2007.–2013. gadā iesaistījās pedagogi, izglītības darbinieki, vietējie uzņēmēji (no

Polijas un Vācijas) un jaunieši, lai radītu iespējas, apmainītos ar instrumentiem un zināšanām par to, kā atrast labu darbvietu. Šajā laika periodā jaunieši (arī no Čehijas Republikas) un pieaugušie piedalījās vairākos semināros, kas parādīja, ka nodarbinātības iespējas ir tepat aiz stūra. Ar ES palīdzību Polija un Vācija organizēja tikšanās un debates, lai padarītu karjeras ceļus gludākus.

Un kas notika tālāk? Kad projekts noslēdzās, komanda izdeva rokasgrāmatu par Augšsilēzijā un Saksijā pieejamajām iespējām. Kādēļ tas nenotiek citās valstīs? Bieži vien mēs uzskatām, ka paši varam tikt galā. Taču reizēm mums ir nepieciešama to cilvēku palīdzība, kuriem ir vairāk pieredzes nekā mums pašiem. Un mēs varam dalīties ar viņiem ar tām zināšanām, kas ir mums — to sauc par sinerģiju. Kā saka projekta koordinators Ralfs Ostrovskis (*Ralf Ostrowski*): “Sinerģija palīdz

izcelt nodarbinātības iespējas šajā reģionā un palielina vietējo jauniešu izredzes veidot karjeru, nepametot šo reģionu.”

Nu tad jau šajā reģionā nav tik slikti. Šajā projektā tika ieguldīti 618 597 EUR, kas nāca galvenokārt no ES. Kādas ir šī finansējuma pamanāmākās izpausmes? Pirmkārt, jaunieši beidzot var atrast darbvietas, kas atbilst viņu vajadzībām. Zgožeļecas un Gerlicas biznesa inkubatoros uzņēmēji var atrast rokasgrāmatas un brošūras, kā arī ir pieejami kvalificēti darbinieki, kuri var sniegt karjeras konsultācijas. Studenti Neises reģionā apmeklēja darbvietas un piedalījās semināros. Attiecīgi skolās un universitātēs tu tagad vari atrast informāciju par to, kā atstāt labu iespaidu darba intervijā vai sagatavot savu pirmo CV.

Nu tu zini! Ar ES atbalstu tev nav jāpārceļas kur citur, lai attīstītu savu potenciālu. Tu vari palikt mājās un palīdzēt savam reģionam, tādēļ sāc rīkoties un esi radošs! ■

Vācijas robežsardzes postenis Gerlicā — pilsētā, kas ir sadalīta Vācijas un Polijas daļās

Sv. Pētera un Pāvila baznīca, Waidhaus ēka un Vecpilsētas tilts Gerlicā Vācijā

Igaunijas TV kampaņa demonstrē ES finansētus projektus

Igaunijas sabiedriskā raidsabiedrība *ERR* pagājušā gada rudenī demonstrēja televīzijas raidījumu, kas bija veltīts struktūrfondu ietekmei uz vietējām kopienām un ekonomiku. Igaunijas vadošā iestāde palīdzēja veidot kampaņu, lai saistošā un izglītojošā veidā iepazīstinātu ar ES kohēzijas politikas sasniegumiem.

TV raidījuma "Ceļojums cauri Igaunijai" 16 sērijas tika pārraidītas televīzijas skatītāju vidū populārākajā laikā — piektdienu vakaros plkst. 20.00. Kopumā raidījuma sērijās tika atspoguļoti 90 līdzfinansēti projekti (tostarp 90% ES struktūrfondu finansēti projekti un 10% Norvēģijas finansēti projekti). Katra sērija bija veltīta vienam Igaunijas apriņķim, un noslēdzošajā raidījumā, kas tika pārraidīts 2018. gada decembrī, tika sniegts kopsavilkums.

Raidījumus vadīja populārais igauņu mūziķis Ivo Linna (*Ivo Linna*), savukārt pazīstamā aktrise Līsa Pulka (*Liisa Pulk*) iepazīstināja ar video sižetiem par aplūkoto projektiem, kas katrs bija aptuveni trīsarpus minūtes garš. Raidījums ietvēra dziedāšanu un slavenību piedalīšanos, kā arī neformālu viktorīnu, kurā sabiedrībā pazīstami cilvēki atbildēja uz jautājumiem saistībā ar projektiem.

Augsti mērķi

Kampaņas sekmīgai norisei bija nepieciešama rūpīga plānošana un komandas darbs. Vadošā iestāde koordinē struktūrfondu komunikācijas tīklu, ko veido sabiedrisko attiecību speciālisti no organizācijām, kas nodrošina ES finansējuma izmantošanu Igaunijā. Šīs grupas ietvaros radās ideja veidot

nevis vienreizēju raidījumu, bet veselu raidījumu sēriju visas sezonas garumā, lai atstātu lielu iespaidu uz skatītājiem.

"Kad bijām pieņēmuši šo lēmumu, mēs tikāmies ar trīs ietekmīgākajiem Igaunijas televīzijas kanāliem, lai apspriestu koncepcijas un iegūtu no viņiem idejas par raidījuma iespējamo formātu," skaidro Trīna Nolo (*Triin Nolo*), kura ir Igaunijas vadošās iestādes vecākā speciāliste struktūrfondu horizontālās apmācības un komunikācijas jautājumos. "Pēc tam mēs sagatavojām konkursa dokumentāciju potenciālajiem pretendentiem par raidījuma veidošanu, kā rezultātā mums izveidojās darba attiecības ar *ERR*."

Pēc T. Nolo teiktā būtisks aspekts šajā procesā bija sīki izstrādātas konkursa dokumentācijas sagatavošana, lai TV sabiedrībai būtu skaidri zināmas prasības par tādiem aspektiem kā formāts, ilgums, satura balanss, logotipu izmantošana un reklāmas pārtraukumu skaits. Konkursa noteikumos bija ietverts arī nosacījums, ka programmas ir iespējams noskatīties vēlreiz, piemēram, internetā.

"...esam pārliecināti, ka esam sasnieguši mūsu mērķi, proti, uzlabot informētību un Igaunijas iedzīvotājiem radīt pozitīvu priekšstatu par ES struktūrfondu un to atbalstītajiem projektiem."

Milzīgs darbs bija projektu atlase — pirms gala lēmuma pieņemšanas tika aplūkoti vairāk nekā 400 projektu. Igaunijas struktūrfondu īstenošanas iestādes un starpniekinstitūcijas iesniedza TV sabiedrībai projektu sarakstu. Mērķis bija parādīt skatītājiem to, cik daudzas un dažādas ir jomas, kurās tiek sniegts ES finansē-

jums, piemēram, apmācība nodarbinātības veicināšanai, atbalsts uzņēmumiem, liela mēroga būvniecības projekti, atbalsts inovācijai un zinātnei.

Informēšana un izklaidēšana

Līsa Pulka iepazīstināja ar projektiem un intervēja iesaistītās personas, tostarp atbalsta saņēmējus, projektu koordinatorus un pakalpojumu lietotājus. Viens no spilgtākajiem sižetiem

Filmēšanā, gatavojoties uzņemt raidījumu

Ivo Linna (Ivo Linna) filmēšanās laikā

Divas jaunās igauņu dziedātājas Tūli Randa (Tuuli Rand) un Tīle Vīra (Teele Viira) un aktrise Pireta Rauka (Piret Rauk) Sāremā programmas filmēšanā

Līsa Pulka (Liisa Pulk) māj mūsu Eurovizijas dziesmu konkursa dalībniekam Juri Potsmanam (Jüri Pootsman) Raplas aprīņķim veltītā raidījuma filmēšanā

bija viesošanās Igaunijas Mūzikas akadēmijas jaunajā koncertzālē, kas tika uzbūvēta ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansiālu atbalstu.

Raidījuma komanda arī apmeklēja uzņēmumu, kas saņēma finansējumu, lai izstrādātu jaunu deguna aerosolu, kura sastāva pamatā ir slavenais minerālūdens no Verskas (*Värskä*) valsts dienvidaustrumos. Tāpat reportāžā no Igaunijas Aviācijas akadēmijas skatītāji tika iepazīstināti ar mūsdienīgu helikopteru simulatoru, savukārt braucienā uz Mulgimā vēsturisko novadu uzmanība bija pievērsta ES atbalstam tehnoloģiju apguves centra izveidei.

Raidījums ieguva popularitāti Igaunijas televīzijas skatītāju vidū — tas ik nedēļu bija starp desmit skatītākajiem raidījumiem, vienu reizi reitingā sasniedzot pat ceturto vietu. Raidījumu ik nedēļu noskatījās 110 000 līdz 130 000 skatītāju jeb aptuveni 9–10% no valsts iedzīvotāju skaita.

“Mēs novērtēsim kampaņas ietekmi, kad vēlāk šogad veiksīm mūsu ikgadējo informētības aptauju. Ņemot vērā raidījuma pārsteidzoši augstos reitingus, esam pārliecināti, ka esam sasnieguši mūsu mērķi, proti, uzlabot informētību un Igaunijas iedzīvotājiem radīt pozitīvu priekšstatu par ES struktūrfondiem un to atbalstītajiem projektiem,” piebilst T. Nolo.

Nebaidīties no drosmīgām idejām

Pašlaik Igaunijas ES finansējuma grupa plāno izmantot kampaņas popularitāti, īstenojot vairākus papildu pasākumus, kas plānoti 2019. gadā. 9. maijā valstī tiks svinēta ES diena, kas ievadīs pasākumu nedēļu visā Igaunijā.

“Lai atzīmētu 15 gadus kopš Igaunijas pievienošanās ES, mēs sadarbībā ar Eiropas Parlamenta biroju Igaunijā maijā organizēsim turneju pa visu valsti, kuras laikā veidosim TV raidījuma tiešraidi kopā ar Ivo Linnu un viņa grupu,” paskaidro T. Nolo. “Šoreiz uz viktorīnas jautājumiem atbildēs vietējie Eiropas Parlamenta deputātu kandidāti.”

Tīnai Nolo ir arī ieteikums citu valstu kolēģiem, kuri vēlas veidot līdzīgas kampaņas savos reģionos: “Esiet drosmīgi, jo labas idejas parasti ir ambiciozas. Izveidojiet labu komandu un ģenerējiet idejas. Uzticieties jūsu TV kanālam, bet iesaistieties visā procesa gaitā un atgādiniet viņiem to, cik svarīgi ir, lai raidījuma galvenā uzmanība būtu pievērsta struktūrfondiem.”

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

Raidījuma “Ceļojums cauri Igaunijai” TV plūsma: <https://etv.err.ee/895572/reis-umber-eeesti-15-16>

Labas ziņas Portugālei... un nākotnes ES ieguldījumiem

Alkobasas klosteris ir UNESCO Pasaules mantojuma vieta Portugāles centrālajā daļā

2018. gada novembrī integritātes pakta ieinteresētajām personām paredzētajā pasākumā “Kopā ceļā uz tīru līgumu slēgšanu: jaunas attīstības tendences un turpmākā rīcība” tika prezentēti daži nozīmīgi projektu rezultāti, notika apmaiņšanās ar gūtajām atziņām un apspriesti turpmākie izaicinājumi.

Portugālē pēdējais oficiāli parakstītais integritātes pakts (IP) sekmēs pārredzamību un efektivitāti ES finansējumu saņēmušajos projektos, īpaši pievēršoties Alkobasas klostera atjaunošanai un saglabāšanai. Tas ir viena no valsts viduslaiku vēstures un arhitektūras pērlēm un ir starp ietekmīgākajiem cisterciešu centriem Ibērijas pussalā un Eiropā kopumā.

Transparency International Portugāles nodaļa sniedz atbalstu Portugāles valdības Kultūras mantojuma ģenerāldirektorātam, lai nodrošinātu to, ka tiks sasniegti šī projekta, kura budžets ir aptuveni 1 miljons EUR, mērķi un ka iedzīvotāji arī turpmāk tiks informēti par notiekošajiem darbiem un būs iesaistīti to uzraudzībā.

Alkobasas klosteris, kura atsevišķas konstrukcijas tapušas jau 12. gadsimtā, ir saglabājis daudzas no savām viduslaiku iezīmēm. Savas unikālās vēstures dēļ šis arhitektūras piemineklis

ir atzīts par UNESCO Pasaules mantojuma vietu. Tā kā klosteri apmeklē daudzi tūristi, darbi palīdzēs aizsargāt tā sarežģītās konstrukcijas, tajā skaitā slavenās karaļa Pedro I un Ineses de Kastro kapenes, kuras karalis Pedro I lika uzbūvēt pēc dramatiskā mīlasstāsta, kas laika gaitā iedvesmojis daudzus dzejniekus un māksliniekus.

Informēšana par pārredzamību un pievienoto vērtību

Šis ir pēdējais no 17 projektiem 11 dalībvalstīs, kas izmanto integritātes paktus ES finansētos projektos, kā daļa no apvienotās izmēģinājuma iniciatīvas, kuru īsteno *Transparency International* un Eiropas Komisijas Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD. To mērķis ir sekmēt pārredzamību un ES ieguldījumu atdevi, īstenojot kohēzijas politiku. Šo projektu īstenošanas gaitā ir novēroti daži būtiski rezultāti un gūtas nākotnē nozīmīgas atziņas.

2018. gada 28. novembrī integritātes pakta ieinteresētajām personām paredzētajā pasākumā pulcējās aptuveni 120 ieinteresētās personas no 17 IP: pilsoniskās sabiedrības partneri, līgumslēdzējas iestādes, vadošās iestādes, līgumslēdzēji, kā arī nozīmīgas ieinteresētās puses (korupcijas apkarošanas iestādes, valsts iepirkuma iestādes), Eiropas Komisijas (jo īpaši REGIO ĢD) pārstāvji un *Transparency International* ES sadarbības birojs un sekretariāts.

Pasākuma mērķis bija izcelt paraugpraksi un sekmēt uzņēmību esošo IP vidū. Dalībnieki apmainījās ar projekta norises trijos gados gūtajām atziņām, sasniegumiem un citiem izaicinājumiem, kas izriet no šīs sadarbības. Turklāt viņi pievērsās nākotnei un lūkojās plašāk, lai apsvērtu IP plašākā "tīru līgumu slēgšanas" kontekstā. Ieinteresētās personas arī apsprieda to, kā dažādas iniciatīvas var papildināt cita citu un būt par pamatu tam, lai tiektos uz efektīvāku un lietderīgāku publisko iepirkumu bez korupcijas.

leguldījums nākotnē

Dienas gaitā notika plenārsesija un grupu sesijas par dažādām tēmām: ieinteresēto personu gūtās atziņas un iespaidi, projekta ietvaros nesen veiktā vidusposma mācīšanās pārskata rezultāti, REGIO ĢD skatījums uz IP publiskā iepirkuma jaunāko tendenču kontekstā, zemas konkurences un viena piedāvājuma problēma publiskajā iepirkumā, pašreizējie centieni novērst barjeras starp dažādām ieinteresētajām personām, kas iesaistītas publiskajā iepirkumā, un tas, kā veicināt lielāku pārredzamību un atklātību un izveidot nosacījumus rīcībai ar labākiem atvērtajiem datiem.

Patrīcija Moreira (*Patricia Moreira*), *Transparency International* sekretariāta rīkotājdirektore par to nešaubās: "IP ir nozīmīgi, lai panāktu uzticēšanos dažādu iesaistīto personu vidū (pilsoniskā sabiedrība, valsts iestādes, privātais sektors, pilsoņi). Tie ir palīdzējuši panākt, ka lielākā mērā tiek novērtēta IP un pilsoniskās sabiedrības iesaistes loma "tīru līgumu slēgšanā" kopā ar citiem darbiem, piemēram, atvērto datu iniciatīvām."

“Efektivitāte, pārredzamība un rezultāts joprojām būs pamatelementi nākamās paaudzes ES programmām un fondiem, jo sevišķi kohēzijas politikai.”

Saskaņā ar REGIO ĢD ģenerāldirektora Marka Lemetra (*Marc Lemaître*) teikto šis izmēģinājuma projekts parāda to, kā publiskā sektora iestādes var gūt labumu no sadarbības ar pilsonisko sabiedrību, lai panāktu lielāku pārredzamību, efektivitāti un orientēšanos uz rezultātu, vienlaikus labāk aizsargājot ES finanšu intereses. Tas ir arī skaidrs vēstījums nākotnei. Efektivitāte, pārredzamība un rezultāts joprojām būs pamatelementi nākamās paaudzes ES programmām un fondiem, jo sevišķi kohēzijas politikai. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/

<https://bit.ly/2UzmSaE>

<https://bit.ly/2G10fsY>

DATU PUNKTS

Rīcības klimata politikas jomā budžeta analīze

Vai jūs zināt, ka rīcība klimata politikas jomā saņem atbalstu ar būtisku kohēzijas politikas ieguldījumu? Kāpēc ir nepieciešams izsekot ES ieguldījumus rīcībā klimata politikas jomā?

Lai līdz 2020. gadam sasniegtu ES pieņemtos klimata un enerģētikas mērķus, Eiropas Komisija ir apņēmusies atbalstīt rīcību klimata politikas jomā ar vismaz 20% no 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas budžeta. Šī politikā apņemšanās ir daļa no plašākiem centieniem atbalstīt rīcību klimata politikas jomā un palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas, un pielāgot mūsu dabisko un cilvēka radīto vidi un ekonomiku sagaidāmajai klimata pārmaiņu ietekmei vietējā, valsts un ES līmenī.

Tika noteikts, ka Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds dod būtisku ieguldījumu vispārējā ES izsekošanas mērķī, ņemot vērā šo fondu mērķus un darbības jomu. Vairāk nekā 20% no šo abu fondu budžeta ir saistīts ar rīcību klimata politikas jomā, ietverot ieguldījumu no ES budžeta vairāk nekā 54 miljardu EUR apjomā.

Kā tiek analizēti finansiālie ieguldījumi kohēzijas politikā?

Dalībvalstis sniedz informāciju par atbalstu klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanā (finansiālie ieguldījumi) atbilstoši "atbalsta kategorijām" — ieguldījumu darbību sarakstam, kas atbilst katram no fondiem. Metodoloģija ietver konkrēta vērtības koeficienta piešķiršanu finansiālajam atbalstam fonda ietvaros atkarībā no tā, kāds ir sagaidāmais ieguldījums klimata pārmaiņu seku mazināšanas un pielāgošanās mērķu sasniegšanā. Tiek piešķirti trīs vērtības koeficienti (ar ERAF piemēriem):

- **100%** gadījumos, kad atbalsts sniedz būtisku ieguldījumu klimata politikas īstenošanā (t. i., ilgtspējīga enerģija, ar klimata pārmaiņām saistīta riska novēršana, ar klimata pārmaiņām saistīti pētījumi, tehnoloģiskā attīstība un inovācija u. tml.);
- **40%** vidēja ieguldījuma gadījumā (ekoloģiski tīrs pilsētu transports, dzelzceļa, intermodālais un cits sabiedriskais transports u. tml.);
- **0%** gadījumos, kad atbalsts nedod ieguldījumu vai kad ieguldījums ir nebūtisks (vairumam intervences jomas kodu).

Vai tas ietver tikai sākotnējo plānu izsekošanu?

Nē. Izmantojot uzraudzības sistēmu un atvērto datu iespējas, Komisija ir panākusi to, ka tagad ir iespējams detalizēti izsekot, kā ar ieguldījumiem tiek sasniegts progress. Izmantojot ik gadu saņemtos datus, Komisija seko līdzi ieguldījumu piešķiršanai izvēlētajiem projektiem (par kuriem ir pieņemts lēmums) un šo projektu faktiskajiem izdevumiem uz vietas.

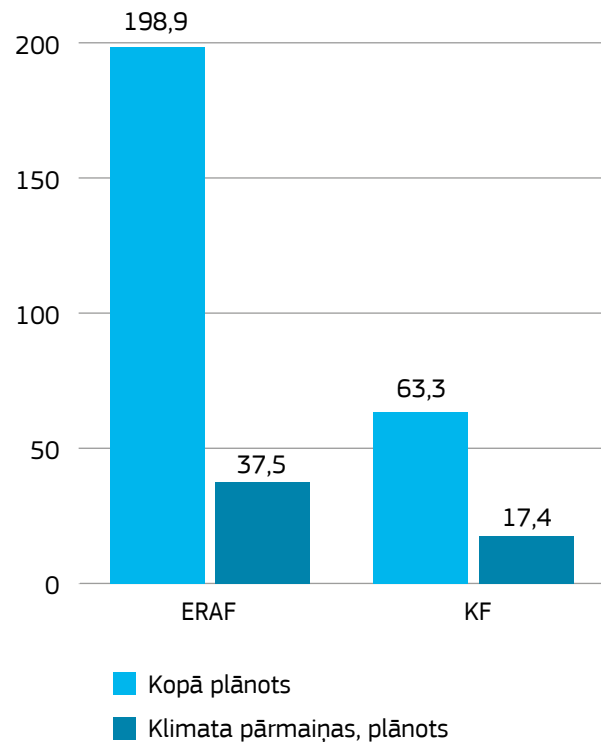
Šie dati ļauj ieinteresētajām pusēm analizēt:

- plānoto kopējo atbalstu EUR no katra no kohēzijas politikas fondiem 2014.–2020. gada periodā;
- paziņoto progresu projektu atlasē un faktiskos izdevumus atlasītajiem projektiem;
- ERAF/KF 34 ieguldījumu veidus, kas attiecas uz klimata pārmaiņām;
- valsts plānus un progresu līdz pat konkrētām programmām pēc intervences jomas.

Tā ir patiešām detalizēta izsekošanas sistēma

Finansēšanas izsekošana ir būtisks pirmais solis ceļā uz rezultāta nodrošināšanu. Papildus klimata pārmaiņu ieguldījumu izsekošanai un specifiskiem nozaru koncentrācijas mērķiem, tematiski mērķi, kas attiecas uz klimata pārmaiņu tematiskajiem mērķiem ar "ieguldījumu prioritātēm", tika iekļauti tiesību aktos un programmās, lai nodrošinātu specifiskus intervences (darbības ar rezultātu) un politikas mērķus (ar politikas rezultātu rādītājiem).

ERAF un Kohēzijas fonda klimata pārmaiņu izsekošana (miljardi EUR)

Iepazīstieties ar šo interaktīvo atvērto datu stāstu, lai iegūtu norādes uz dažādiem attēliem un gūtu ieskatu par klimata pārmaiņu izsekošanas datiem:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/a8jn-38y8>

Vai ir kāds temats, ar ko jūs vēlētos iepazīties turpmākajos *Panorama* sadaļas "DATU PUNKTS" rakstos?

Vai ir kāda datu kopa, ko mums vajadzētu ievietot ESI fondu atvērto datu platformā?

Sūtiet savus ierosinājumus pa e-pastu: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Sekoiet diskusijai TWITTER [#ESIFOpenData](https://twitter.com/ESIFOpenData)

vai piesakieties mūsu informatīvā izdevuma saņemšanai: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

VIENKĀRŠIEM VĀRDIEM

PANORAMA
atzinīgi
novērtē jūsu
ieguldījumu!

“Vienkāršiem vārdiem” ir *Panorama* sadaļa, kurā vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas līmeņa ieinteresētās personas stāsta par saviem sasniegumiem 2014.–2020. gada periodā un dalās ar viedokļiem par pašlaik notiekošajām svarīgajām diskusijām par kohēzijas politiku

laikposmā pēc 2020. gada. *Panorama* uzklausa ikvienu viedokli — sūtiet savas pārdomas dzimtajā valodā, un, iespējams, tās tiks iekļautas kādā no nākamajiem izdevumiem. Lūdzu, sazinieties ar mums, rakstot uz e-pasta adresi **regio-panorama@ec.europa.eu**, lai uzzinātu vairāk par norādījumiem un termiņiem.

Vietējās kopienas uzņemas vadību Kujāvijas-Pomožes reģionā

Ar mērķi iedvesmot vietējās kopienas generēt projektu idejas, kas ir ļoti tuvu to vajadzībām, Kujāvija-Pomože ir viens no diviem reģioniem Polijā, kas izmanto nelielu teritoriālo instrumentu, kas tiek dēvēts par sabiedrības virzītu vietējo attīstību (SVVA).

Pēc vētrains sākotnējā posma, kura laikā mūsu reģionālās darbības programmas (RDP) vadošā iestāde cīnījās, lai atrastu īsto modeli, kā īstenot šo jauno kohēzijas politikas instrumentu, tas izrādījās ļoti efektīvs iedzīvotāju iesaistīšanai vietējā līmenī, lai risinātu pašreizējos sociālos, vides un ekonomiskos izaicinājumus.

Kujāvijas-Pomožes reģionā tika izveidotas 28 vietējās rīcības grupas (VRG), kas uzsāka tādu projektu īstenošanu, kuros apvienoti visi struktūrfondi: ERAF, ESF, ELFLA un EJZF — Eiropas mērogā unikālā kombinācijā.

Pilsētas VRG Toruņā īstenoja izcilus projektus, kuros uzmanība tika pievērsta trūcīgiem pusaudžiem, vecākiem cilvēkiem un bijušajiem ieslodzītajiem. Lauku VRG Tuholas meža rajonā cita starpā uzsāka citu paraugprojektu “Aprūpes fermas”. Šajā projektā vietējie lauksaimnieki savās saimniecībās izveidoja dienas aprūpes centra paraugu senioriem.

Tā kā SVVA mehānisms netiek plaši izmantots ne Polijā, ne citās ES valstīs, mūsu reģions regulāri cenšas veikt informācijas apmaiņu ar citiem reģioniem. Mēs arī piedalījāmies salīdzinošajā izvērtēšanā kopā ar Ungārijas reģionālajām programmu īstenošanas iestādēm.

Ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu par Kopīgo noteikumu regulu pēc 2020. gada ar 5. politikas mērķi “iedzīvotājiem tuvāka Eiropa”, būtu jāturpina attīstīt SVVA mehānisms, kas nodrošina patiesi augšupējas iniciatīvas, iekļaujot nelielas organizācijas, neformālas grupas un kopienas.

Pjotrs Kaļbeckis (Piotr Calbecki)
Reģiona vadītājs

Līdz ar to mēs ceram izveidot SVVA forumu ar citiem Eiropas reģioniem un ar Eiropas Komisijas palīdzību, kurā mēs varētu apmainīties ar paraugpraksi un meklēt risinājumus, kā palielināt SVVA projektu elastīgumu, saskaņot juridiskās prasības, kas attiecas uz SVVA saistībā ar dažādiem struktūrfondu, un vienkāršot sarežģītās administratīvās procedūras.

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://www.kujawsko-pomorskie.pl/>

Kohēzijas politika pēc 2020. gada no Čehijas skatu punkta

Kohēzijas politika ir viens no būtiskākajiem instrumentiem, lai sasniegtu ES ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Tā ne tikai palīdz kompensēt jebkuras reģionu un valstu atšķirības, vienlaikus mērķtiecīgi pievēršoties teritoriālajām vajadzībām, bet arī veido ES ieguldījumu pamatu.

Ļīdz 2020. gadam Čehija būs saņēmusi aptuveni 51,4 miljardus EUR, kopš tā 2004. gadā iestājās ES, kas atspoguļojas valsts izaugsmē un attīstībā. Mūsu reģioni attīstībā jau ir vai nu pārsnieguši ES vidējos rādītājus vai arī strauji tiem tuvojas.

Tas ir atspoguļots arī priekšlikumos turpmākai kohēzijas politikai. Čehija saņems par 3,5 miljardiem EUR vairāk nekā pašreizējā periodā. Vienlaikus būs nepieciešams līdzfinansējums lielākā apmērā un ar stingrākiem nosacījumiem nekā valstīs ar mazāk attīstītiem reģioniem. Zemāks finansējuma līmenis kvalitātīvākiem un labi sagatavotiem ieguldījumiem ir izaicinājums mums visiem.

Dāvids Škorňa (*David Škorňa*)
Partnerattiecību nolīguma, novērtēšanas
un stratēģijas departamenta direktors
Valsts koordinējošā iestāde, Čehijas
Reģionālās attīstības ministrija

Pirmais lielais solis tika sperts februārī, kad Čehijas valdība pieņēma Nacionālo koncepciju kohēzijas politikas īstenošanai Čehijas Republikā pēc 2020. gada. Šajā dokumentā noteikti Čehijas mērķi un prioritātes nākamajam periodam, kā arī darbības programmu struktūra un to pārvaldes iestādes.

Mēs pievēršsimies jaunu tehnoloģiju atbalstam un viediem risinājumiem, jo īpaši integrētu risinājumu kontekstā. Mūsu mērķis ir būtiski mainīt ideju par aprites ekonomiku, lai ieguldījumi dažādās jomās būtu gan ienesīgi, gan videi

nekaitīgi. Turklāt uzmanība tiks pievērsta arī infrastruktūras modernizācijai, alternatīvo degvielu ieviešanai transporta jomā un mazoglekļa tehnoloģiju popularizēšanai (gan enerģētikā, gan rūpniecībā un transportā). Mūsu skatījumā īpaši būtiski ir pasākumi sausuma apkarošanai, pievēršot uzmanību tā novēršanai.

Šogad mūs sagaida daudz darāmā. ES līmenī tiesību aktu formulējumam jābūt noslīpētā un jāpanāk maksimāla vienprātība, lai jaunais periods nesāktos ar ievērojamu kavēšanos jau ļoti agrīnā posmā. Čehija uzskata, ka turpmākajās sarunās ir būtiski, piemēram, panākt vienprātību par tematiskās koncentrācijas noteikumiem, kas ir ļoti stingri, kā arī finansiālā ziņā — ES finansējuma līmeņa samazināšana un N + 2 piešķirumu atcelšanas noteikums mums radītu nopietnas problēmas. 2019. gadā valsts līmenī mēs pievēršsimies partnerības nolīguma un darbības programmu apstrādei. ■

Keit

한국산업기술평가관리원
Korea Evaluation Institute of Industrial Technology

Korejas delegāciju iedvesmo transnacionālā sadarbība Eiropā

Apmeklējot *Interreg* Vidusjūras programmu, Kims Sun-hūns (*Mr Sung-hoon, Kim*), Līdzsvarotas attīstības novērtēšanas centra (*BDEC*) vadītājs Korejas Rūpnieciskās tehnoloģijas novērtēšanas institūtā (*KEIT*), vizītes laikā dalījās savos iespaidos par sadarbību starp kaimiņvalstīm Vidusjūras reģionā. Līdzsvarotas valsts attīstības prezidentālās komitejas deleģētais centrs novērtē veikumu, veic pētījumus un nodrošina informācijas platformu līdzsvarotas attīstības projektiem Korejā. Korejas delegācijas vizītes mērķis bija iedvesmoties no reģionālās politikas īstenošanas Eiropā un redzēt, kā Vidusjūras reģiona valstis sadarbojas konkrētās jomās, lai stiprinātu ES kā spēcīga ekonomiska, sociāla un politiska modeļa lomu.

Kas jūs ieinteresēja apmeklēt Interreg Vidusjūras programmu?

Man bija vēlme uzzināt, kā 13 Vidusjūras valstis sadarbojas, lai attīstītu šo reģionu. Kā jūs zināt, Korejas Republika (Dienvidkoreja) bieži vien sastopas ar grūtībām, veicinot pārrobežu attīstības programmu īstenošanu ar tādām kaimiņvalstīm kā Ķīna, Korejas Demokrātiskā Tautas Republika (Ziemeļkoreja) un Japāna sarežģītās politiskās situācijas un vēsturiskā konteksta dēļ. Līdz ar to cerēju aizvest uz Ziemeļaustrumāziju kādas atziņas no *MED* programmas.

MAESTRALE: DOMĀŠANA ĀRPUS ROBEŽĀM

Klimata pārmaiņām nepastāv robežas. Vasarā temperatūra turpina paaugstināties, reizēm sasniedzot 50 °C, kas padara Vidusjūras reģionu par vienu no teritorijām, kuru visvairāk ietekmē šī globālā parādība. Ļoti augsta temperatūra izraisa sausumu, mežu ugunsgrēkus un plūdus. Visās valstīs ap Vidusjūru ir vislielākā varbūtība saskarties ar šiem izaicinājumiem.

Līdz ar to valdībām ir jārisina šīs globālās problēmas kopā. Neviena valsts nevar pārvarēt tik liela mēroga izaicinājumus tikai pašu spēkiem — tieši šī iemesla dēļ Eiropas Komisija izveidoja transnacionālās sadarbības programmas. *Interreg* Vidusjūras programma ir viena no tām.

Lai kopīgiem spēkiem atrastu risinājumus kopīgām problēmām, Vidusjūras programmā spēkus ir apvienojušas Portugāle, Spānija, Francija, Gibraltārs, Itālija, Malta, Slovēnija, Horvātija, Bosnija Hercegovina, Melnkalne, Albānija, Grieķija un Kipra. Lai gan to mērogs ir transnacionāls, ikviens no šiem projektiem (kopā 91 projekts), kas tiek īstenoti Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) programmu ietvaros, rada rezultātu, kas dod labumu *Interreg* Vidusjūras programmas aptverto reģionu iedzīvotājiem to ikdienas dzīvē.

MAESTRALE projekts nesen apstiprināja to, ka pilsoniskās sabiedrības iesaiste sadarbības projektā ir ne vien iespējama, bet arī dod labumu. Vairāki studenti no Tito Saroči profesionāli tehniskās koledžas Sjēnā Itālijā piedalījās jūras nozaru izaugsmes eksperimentā, ko popularizēja Sjēnas Universitāte. Viņi projektēja, konstruēja un montēja vēja turbīnas prototipu, kas tika palaists *Fonte Gaia* strūklakā, ko ar aizrautību vēroja klātesošie.

Taču šis bija tikai sākums brīnišķīgam ceļojumam. Viņi turpināja īstenot šo pieredzi Malagā Spānijā, lai parādītu izveidoto prototipu citiem studentiem. Kopīgiem spēkiem viņi pārbūvēja jaunu vertikālu prototipa versiju un to izmēģināja.

Kas gan var būt labāks veids Eiropas nākotnes veidošanai kā likt jauniešiem izprast tās problēmas un risinājumus, izmantojot sadarbību?

Interreg Vidusjūras programmā ietverts plašs tēmu loks: inovācija jūras nozaru un “zaļajā” izaugsmē un sociālajās un radošajās nozarēs, efektīvas sabiedriskās ēkas, vietējie atjaunojamo energoresursu enerģijas avoti energoresursu struktūras stratēģijās un plānos, mazoglekļa transporta sistēmas, ilgtspējīgs tūrisms, kā arī bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un dabas resursi.

Programmas, kuras kopējais ieguldījums ir 275 miljoni EUR, uzdevums ir veicināt “zaļāku”, ilgtspējīgāku ekonomikas izaugsmi līdz 2020. gadam.

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://maestrale.interreg-med.eu/>

Mani patīkami pārsteidza arī tas, ka sadarbības jomas šajā programmā nav ierobežotas tikai ar tehnoloģiju, pētniecību un izstrādi un pilsētvides atjaunošanu. Tās ietver arī tādas visaptverošas un transnacionālas problēmas kā mazoglekļa attīstību, dabas un kultūras resursu aizsardzību, inovācijas veicināšanu un pārvaldības stiprināšanu, kuras ir daudz sarežģītāk koordinēt starp valstīm.

Ko jūs sagaidījāt, apmeklējot sadarbības programmu?

Sagaidīju, ka varēšu uzzināt par veikuma uzraudzības sistēmu un metodoloģijām, novērtējuma indeksu un atgriezeniskās saites rezultātu *Interreg* Vidusjūras programmas novērtēšanai. Cerēju arī iegūt jaunas idejas par līdzsvarotas attīstības programmu un reģionālās attīstības koncepcijām un to darbības sistēmu, ko varētu piemērot Dienvidkorejai.

Kādi bija jūsu spilgtākie iespaidi par Eiropas sadarbībā īstenoto reģionālo attīstību?

Bija iespaidīgi redzēt to, kā kopā reģionālās attīstības jomā darbojas 13 Vidusjūras ziemeļu reģiona valstis, veicot ieguldījumus un atbalstot projektus, kas aptver vairāk nekā trīs valstis.

Tā kā Koreja atrodas Korejas pussalā, man sevišķi interesēja jūras nozaru izaugsme, kas ir viena no septiņām programmas tēmām. Lai gan šobrīd mēs kopā ar Ķīnu un Japānu risinām vides problēmas, tostarp pārrobežu gaisa piesārņojumu, Āzijas ziemeļaustrumu reģiona tīrā gaisa partnerībā, uzskatu, ka ir jāpaplašina šīs sadarbības mērogs un sadarbības jomas. Šajā saistībā *Interreg* Vidusjūras programmas tēmas un projekti, piemēram, jūras enerģētika, zvejniecība un akvakultūra, integrētā

jūras uzraudzība, biotehnoloģijas un piekrastes un jūras tūrisms, ir ļoti praktiski un vērsti uz rezultātu.

Turklāt bija noderīgi uzzināt par detaļzētiem rezultātu rādītājiem katram no 2014.–2020. gada perioda programmas tematiskajiem mērķiem. *BDEC* arī pieliek pūles, lai noteiktu līdzsvarotas attīstības projektu īstenošanas iespējas un novērtētu to sasniegumu rādītājus. ■

Skandolas dabas rezervāts, Korsika

JAUNUMI [ĪSUMĀ]

“SPILGTĀKAIS NO INTERREG”
JEB VIENKĀRŠOTS INTERREG

Mūsu nenoteiktības pilnajā pasaulē viena lieta ir pavisam droši zināma: mēs varētu labāk izskaidrot nodokļu maksātājiem to, kur nonāk viņu nauda un kādi ir rezultāti. Šī iemesla dēļ tika ieviests jaunais blogs “Spilgtākais no *Interreg*”. Blogs ir visas *Interreg* kopienas kopīgs projekts, kurā vienuviet atrodama virkne stāstu par to, kādu labumu cilvēkiem un reģioniem visā Eiropā nes *Interreg* sadarbība. Šo saiti jūs ar prieku varat nosūtīt draugiem un ģimenei, kad viņi vaicā, kas ir *Interreg*.

Pagājušajā desmitgadē lielākajai daļai mūsu īstenotās komunikācijas ir notikusi pāreja no drukātas formas uz tiešsaistes platformām — daudzu cilvēku uzmanības lokā ir tieši sociālie mediji. Jā, katrai tendencei ir otra puse. Kā rāda pētījuma rezultāti, pārmērīgajā informācijas plūsmā, kas ir neizbēgama, cilvēki sāk meklēt vēstījumus, kas nav garāki par 280 zīmēm. Veidot pilnvērtīgu izpratni par jebkuru tēmu no informācijas fragmentiem ir izaicinājums. Bloga “Spilgtākais no *Interreg*” mērķis ir būt uzticamam un interesantam avotam ar ieskatu Eiropā, nodrošinot daudzpusīgus, taču viegli saprotamus rakstus par *Interreg*.

Blogs “Spilgtākais no *Interreg*” ir atvērts sadarbībai, kas parāda *Interreg* sadarbību no interesantiem aspektiem — vai tie būtu cilvēki vai pārmaiņas viņu dzīvē, reģioni, politikas nostādnes vai izpratne.

Jūs varat iepazīties ar sadaļu “Spilgtākais no *Interreg*” *Interreg* informācijas portālā: www.interreg.eu/interreg-highlights

Sazinieties, ja jums ir stāsts, kuru vēlaties publicēt:

linda.talve@interact-eu.net vai
eva.martinez@interact-eu.net

2019. GADA REGIOSTARS BALVAS

Ik gadu Eiropas Komisija apbalvo ES finansētus projektus, kuros demonstrēta izcilība un jaunas pieejas reģionālajai attīstībai. Projektu, kuri piedalās konkursā, tiek pievērsta uzmanība Eiropas mēroga komunikācijas aktivitātēs ar mērķi iedvesmot citus reģionus un projektus visā Eiropā.

2019. gadā *REGIOSTARS* balvu tematiskā ievirze ir piecas jomas, kas ir būtiskas ES reģionālās politikas nākotnei:

- digitālo pārmaiņu veicināšana;
- zaļās, zilās un pelēkās infrastruktūras savienošana;
- cīņa pret nevienlīdzību un nabadzību;
- pret klimata pārmaiņām noturīgu pilsētu veidošana;
- veselības aprūpes pakalpojumu modernizēšana.

Augsta līmeņa zinātnieki vērtēs iesniegtos projektu pieteikumus un kronēs uzvarētājus. Turklāt sabiedrība noteiks savu uzvarētāju publiskā tiešsaistes balsojumā un piešķirs savu balvu uzvarējušajam projektam. Uzvarētāji piecās kategorijās, kā arī sabiedrības simpātijas balvas ieguvējs saņems savu pelnīto atzinību svinīgā *RegioStars* ceremonijā, kas notiks Briselē 2019. gada oktobrī.

Norādes pieteikumu iesniedzējiem ir pieejamas [pieteikšanās veidlapā tiešsaistē](#), kas būs pieejama no 2019. gada 19. februāra līdz 9. maijam. Tajā ir sniegta visa nepieciešamā informācija, detalizēts apraksts par šī gada balvu kategorijām, kā arī atbilstības un balvu piešķiršanas kritēriji. ■

PROJEKTI

DZĪVOŠANA UN MĀCĪŠANĀS KOPĀ

**KOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
3 472 892 EUR**

**ES IEGULDĪJUMS
2 778 313 EUR**

Utrehtas pilsēta piedāvā inovatīvu un iekļaujošu pieeju, lai veicinātu patvēruma meklētāju integrāciju no pašas pirmās dienas. Vietējie iedzīvotāji un bēgļi dzīvo, mācās un strādā kopā *U-RLP* projektā, kas pieder inovatīvām pilsētvides darbībām, kuras finansētas no Eiropas Reģionālās attīstības fonda.

U*R-LP* projekts Utrehtā Nīderlandes rietumos ir izvietots blakus patvēruma centram, lai sekmētu un stimulētu jēgpilnu saskarsmi vietējo jauniešu un bēgļu vidū. Viņi visi var izmantot koplietojamās sabiedriskās telpas un gūt labumu no piedāvātajām personiskās un profesionālās izaugsmes programmām, piemēram, starptautiskās uzņēmējdarbības, valodu kursu un citām sabiedriskām aktivitātēm.

Sākotnējais *U-RLP* projekts tika izveidots 2016. gadā, lai risinātu vietējos problēmjustājumus saistībā ar pagaidu bēgļu uzņemšanas centru Overvehtas rajonā. Rajonā ar daudziem iemītniekiem, kuriem ir zemi ienākumi, bija augsts pieprasījums pēc mājokļiem. *U-RLP* projekts piedāvāja veidu, kā vietējiem jauniešiem nodrošināt pagaidu mājokli, kā arī veicināt bēgļu integrāciju jēgpilnas saskarsmes veidā, kas paredzēta abpusējas izpratnes uzlabošanai.

Šī unikālā pieejama vietējā, kā arī valsts (un starptautiskā) līmenī ir pazīstama kā Einšteina plāns, kas nodēvēts atbilstoši atrašanās vietai — *Einsteindreef*, kas ir ceļš Overvehtas dzīvojamajā rajonā. Nīderlandes jaunieši ievācās projekta sākumā 2016. gada novembrī, savukārt bēgļi ieradās 2017. gada pirmajā pusē, kad tika pabeigtas uzņemšanas ēkas.

2018. gada novembrī tika slēgts pagaidu bēgļu uzņemšanas centrs. Kopš 2019. gada janvāra gūtās atziņas tiek izmantotas kā informācija ilgtermiņa patvēruma meklētāju centra Haidna Einšteina plānam.

Kopienas izveide

U-RLP projekta Einšteina plāna pamatā ir koncepcija un vīzija, kuras princips ir “aktivizēšana no pirmās dienas”, sniedzot cilvēkiem saskarsmes iespējas jau no paša sākuma. Vietējie jaunieši un bēgļi var izmantot individuālas konsultācijas un apmeklēt profesionālas izaugsmes pasākumus, kā arī piedāvātos kursus.

Galvenā nozīme projektā ir bijusi kopienas izveidei. Atvērto durvju dienā 2017. gada septembrī ieradās 600 apmeklētāji. No šīs iniciatīvas ir radušās spontānas sabiedriskās iniciatīvas, piemēram, kopienas radio stacija *Radio Einstein*. Kopienas dalībnieki ir uzsākuši savu uzņēmējdarbību, darbojas pilsētā kā brīvprātīgie vai turpina studijas.

Projekts atspoguļo Utrehtas plašāku pieeju bēgļu integrācijai, kurā brīvprātīgie un profesionāļi strādā kopā, konsultējoties ar ieinteresētajām personām.

Nīderlandes valdība šobrīd apsver iespēju izmantot *U-RLP* integrācijas modeli visās uzņemšanas ēkās Nīderlandē. Šis projekts tika prezentēts arī vietējo iestāžu pārstāvjiem *EURO-CITIES* sociālo lietu forumā 2018. gada martā kā piemērs tam, kā attīstīt sociālo kohēziju. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<http://plan-einstein.nl>

PROJEKTI

JAUNS ĀTRVILCIENS UZLABO POLIJAS MAZPOLI- LIJAS REĢIONU

KOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
71 441 548 EUR

ES IEGULDĪJUMS
41 132 031 EUR

Eiropas Reģionālās attīstības fonds ir atbalstījis ieguldījumus ātrvilcienos un jaunas dzelzceļa līnijas izveidē, kas uzlabos reģionālo dzelzceļa pakalpojumu kapacitāti Krakovas reģionā.

Dzelzceļa uzņēmums *Koleje Małopolskie* ir izveidojis ātrgaitas piepilsētas dzelzceļu, kas ir gan pasažieriem, gan apkārtējai videi draudzīgs. Tā mērķis ir palielināt dzelzceļa transporta izmantošanu Mazpolijas reģionā Polijas dienvidos.

ERAF finansējums tika izmantots 13 elektrovilcienu ar vairākām sekcijām iegādei, kā arī garantijas, remonta un apkopes nodrošināšanai. Vilcienus ražo Polijas uzņēmums *Newag SA*.

Projektā tiks izveidotas arī jaunas dzelzceļa līnijas, piemēram, līnija, kas savieno galvenos ekonomikas un tūrisma centrus Krakovu un Tarnovu.

Pasažieru drošība un komforts

Jaunākie *Impuls* sērijas elektrovilcieni ar vairākām sekcijām atbilst stingrākajiem Eiropas standartiem triecienizturības un pretestības ziņā.

Tie arī nodrošina pasažieru ērtības, piemēram, klusus vagonus, gaisa kondicionēšanu, ergonomiskus sēdekļus, *Wi-Fi* un elektrības kontaktligzdas. Vilcieni ir projektēti pasažieru ar invaliditāti un ierobežotu mobilitāti uzņemšanai.

Citi moderni elementi ietver modernu audiovizuālo pasažieru informācijas sistēmu, vilciena iekšpuses uzraudzību, biļešu automātus un pasažieru uzskaites sistēmu. Katrs vilciens ir aprīkots ar automātiskiem ārējiem defibrilatoriem, un visi darbinieki ir apmācīti, kā tos lietot.

Arvien vairāk cilvēku izvēlas ātrumu, komfortu un ērtumu, ko nodrošina vilcieni un reģiona jaunās dzelzceļa līnijas. Tas palīdz samazināt sastrēgumus un gaisa piesārņojumu ap pilsētu aglomerācijām Mazpolijas reģionā. Personas, kas pārvietojas ievērojamos attālumos darba dēļ, un vietējie iedzīvotāji gūst labumu no uzlabotas dzīves kvalitātes, un reģions ir pievilcīgāks ieguldījumiem uzņēmējdarbībā.

Papildu ieguvums apkārtējai videi ir tas, ka vilcieniem ir enerģijas rekuperācija no kontaktstrāvas līnijām, kas samazina to elektropatēriņu un padara vilcienu satiksmi ekonomiskāku un energoefektīvāku. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://www.malopolska.pl/>

PROJEKTI

ALPU REĢIONA VALSTIS KOPĀ STRĀDĀ MAZOGLEKĻA NĀKOTNES LABĀ

KOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
2 146 210 EUR

ES IEGULDĪJUMS
1 580 877 EUR

Starpreģionu projekts *IMEAS* sniedz praktiskas norādes un sadarbības iespējas, lai palīdzētu svarīgākajām ieinteresētajām personām Alpu reģionā veikt sarežģīto pāreju uz mazoglekļa ekonomiku.

Globālā pāreja enerģētikas jomā ir sākusies, un to virza uz priekšu nepieciešamība samazināt oglekļa dioksīda emisijas, lai ierobežotu klimata pārmaiņas. ES ilgtermiņa stratēģija paredz klimata ziņā neitrālu Eiropu līdz 2050. gadam.

Alpu reģiona valstis saskaras ar dažām kopīgām problēmām un iespējām, izstrādājot savas mazoglekļa politikas nostādnes un ilgtermiņa enerģētikas plānus. Septiņas valstis, kuras piedalās no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansētajā starpreģionu Alpu reģiona programmā, strādā kopā, lai izstrādātu kopīgus risinājumus *IMEAS* projekta ietvaros.

IMEAS ir saīsinājums no "Integrēti un vairāklīmeņu enerģētikas modeļi Alpu reģionam". Projektam ir starpdisciplināra komanda, kurā apvienojušies partneri ar tehniskām, socioloģiskām un teritoriālām zinātnībām.

Sava loma šajā enerģētikas pārejā ir vairākām sabiedriskā un privātā sektora ieinteresētajām personām no dažādām nozarēm. *IMEAS* izstrādā visām iesaistītajām ieinteresētajām personām paredzētu tīkla modeli, kurā aprakstītas to lomas, attiecības un lēmumu pieņemšanas iniciatīvas. Ir ietverti arī dažādi pārvaldības līmeņi: no ciematiem līdz valstu valdībām. Mērķis ir veicināt aktīvāku un labāku sadarbību ar šo vairākdimensiju izpratni.

Praktiski instrumenti

IMEAS mērķis ir nodrošināt konsekventāku un integrētāku pieeju ar aktīvāku līdzdalību. Valsts iestādes un citi par ilgtspējīgu enerģētiku atbildīgie var izmantot projekta instrumentus, lai iesaistītu svarīgākās ieinteresētās personas ikvienā plānošanas un īstenošanas posmā.

IMEAS tīmekļa platformā pieejamais praktiskais atbalsts ietver ceļvežus ilgtermiņa mazoglekļa enerģētikas attīstībai visā reģionā pēc 2020. gada.

Ir pieejamas arī visaptverošas norādes par to, kā padarīt mazoglekļa iniciatīvas efektīvākas un efektīgākas. Iedzīvotāji var dalīties ar inovācijām un pieredzi, izmantojot dažādas pieejas, kas arī ir Alpu reģiona stiprā puse.

Projekts noslēgsies 2019. gada decembrī, un *IMEAS* tīmekļa platforma darbosies piecus gadus līdz 2023. gadam. Lai gan šī projekta ietvaros netika tiešā veidā izveidota neviena darbvietā, ar to tiek risinātas vairākas problēmas, kas saistītas ar enerģētiku un klimata plānošanu, kas pārstāv augošu pētniecības un inovācijas nozari. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://www.alpine-space.eu/projects/imeas/en/home>
<https://www.imeas.eu>

PROGRAMMA

7.–8. MAIJS

Budva (ME)

EUSAIR forums

22.–23. MAIJS

Bukareste (RO)

Interreg ikgadējā konference

20.–21. JŪNIJS

Bukareste (RO)

**“Ieguldījums kopīgā nākotnē:
8. konference ES Kohēzijas
politikas novērtēšanai”**

7.–10. OKTOBRIS

Brisele (BE)

Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļa

JURIDISKS PAZIŅOJUMS

Ne Eiropas Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2019. gads

PDF: ISSN 1725-8234 KN-LR-19-068-LV-N

© Eiropas Savienība, 2019. gads

Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politika ir noteikta ar Lēmumu 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko ES nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Printed by Bietlot in Belgium

Šis žurnāls ir iespiests uz pārstrādāta papīra angļu, franču, vācu, bulgāru, grieķu, spāņu, itāļu, poļu un rumāņu valodā. Tas ir pieejams 22 valodās šajā tīmekļa vietnē:
http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/information/publications/panorama-magazine/

Šī izdevuma saturs pabeigts 2019. gada aprīlī.

FOTOGRĀFIJAS (LAPPUSES):

Vāks: © *Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest*

3. lappuse: © Eiropas Savienība

4. lappuse: © Eiropas Savienība / Georgs Bologoris
(*Georges Boulougouris*)

5. lappuse: Kreisā puse © Eiropas Savienība, 2019 / Karlo Hermans
(*Carlo Hermans*); Labā puse © Eiropas Savienība,
2019 / Ārons Berkovičs (*Aaron Berkovich*)

6. lappuse: © Eiropas Savienība, 2019. gads

7. lappuse: Kreisā puse © Eiropas Savienība, 2018 / Džoša Pols
(*Joshua Paul*); Labā puse © Eiropas Savienība, 2019

9. lappuse: © Eiropas Savienība

10. lappuse: © *URBACT*

11. lappuse: © Eiropas Savienība, 2019 / Lukašs Kobuss
(*Lukasz Kobus*) Finanšu instrumenti

12. lappuse: © Eiropas Savienība

14. lappuse: © *iStock*, Adrians Katalīns Lazārs

(*Adrian Catalin Lazar*) – © *iStock*, scanrall

15. lappuse: © *iStock/SolStock*

16. lappuse: © *iStock/salajeau*; © *Agenția de Dezvoltare
Regională Nord-Vest*

17. lappuse: © *Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest*

19. lappuse: © *Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest*,
© *Dreamstime* / Horija Vlads Bogdans
(*Horia Vlad Bogdan*)

20. lappuse: © *Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest*

21. lappuse: © *iStock* / *ShevchenkoAndrey*;

© *Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest*
22. lappuse: © *iStock/matthiben*; © *iStock/ah_fotobox*;
© *iStock/laurent*; © *iStock/lvinst*; © *iStock/spooh*;
© *iStock/zodebala*

24. lappuse: © *iStock/VladimiSklyarov*

25. lappuse: © *iStock/CCeliaPhoto*

26. lappuse: © *iStock/MariusLu*

32. lappuse: © Paula Blanco (*Paula Blanco*)

33. lappuse: © *Curant*

34. lappuse: © Magdalena Plotala (*Magdalena Plotala*)

35. lappuse: © *iStock/taranchic*; © *iStock/holgs*

37. lappuse: © *ERR* / Kairita Leibolda (*Kairit Leibold*)

38. lappuse: © *iStock/Zaharov*

39. lappuse: © *Transparency International* Portugāles nodaļa

42. lappuse: © Kujāvijas-Pomožes reģions, Polija

43. lappuse: © Čehijas Reģionālās attīstības ministrija

44. lappuse: © Korejas Rūpnieciskās tehnoloģijas
novērtēšanas institūts;

45. lappuse: © *Interreg* Vidusjūras programma – projekts *Maestrale*

46. lappuse: © *iStock/JacquesB425*

48. lappuse: © Henni Bunniks (*Henni Bunnik*)

49. lappuse: © Bartošs Tiszko (*Bartosz Tyszko*)

50. lappuse: © *iStock/jkitan*

SEKOJIET LĪDZI NOTIKUMIEM

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

Eiropas Komisija
Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts
Kommunikācija — Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-pasts: regio-panorama@ec.europa.eu